

nové mesto

júl – august 2020

TIME	DESTINATION	FLIGHT
11:30	BERLIN	TU 4709
12:45	KIEV	UA 6385
14:10	HONG KONG	XP 8290
15:20	DAKAR	WP 5098
15:50	NAIROBI	NF 087
16:30	NEW YORK	CA 2556
17:05	ROME	ZQ 4047
18:00	PARIS	PE 4823
18:05	CHICAGO	CX 4302
19:20	AUCKLAND	OA 4161
20:10	CAPE TOWN	QJ 4161

**Do sveta
bez cestovania**

Ochoreli sme na Covid-19, podľa ruských testov sme boli zdraví

Taliansko sa nadýchlo

oblíbený
časopis

.....

aktuálny
web

.....

hodnotné
knihy

.....

inšpiratívne
podujatia

.....

Už 5 eur mesačne od vás nám umožní vytvárať hodnotný obsah!

- » jednorazovo alebo pravidelne
- » platbou na účet IBAN: SK35 1100 0000 0029 4906 1968
- » poštovou poukážkou
- » cez platobnú bránu www.nm.sk/podpora

Prečo podporujem tento projekt? Cítim, že je to dobré a správne a že aspoň takou malou kvapkou i ja prispievam k šíreniu dobrého slova.

Helena Gočová, notárka

Život nie je nikdy celkom prechádzka ružovým sadom, ale ani cesta tmavou dolinou. Páči sa mi, že team NM vidí témy života v ich pestrosti a dokáže v neľahkej dobe prinášať inšpirujúce a pozitívne články aj o zložitých témach. A teší ma, že NM môžem dať aj susedom.

Vladimír Šimíček, IT

Hnutie fokoláre mi otvorilo myseľ i srdce, nič nenahradí moju vďačnosť. Prajem každému čitateľovi, aby mu Boh daroval cez tento projekt nový život.

Martina Smolková, manželka a mama

Do sveta bez cestovania

Zuzana Hanusová

Začalo sa zvláštne leto. Mnohé cestovateľské plány sme museli odložiť, iné úplne zrušiť. Otvorené hranice už nie sú samozrejmosťou a vysnenú dovolenku za morom či do hôr v zahraničí si zrejme mnohí rozmysleli vzhľadom na riziká druhej vlny nákazy Covidom. Väčšina Slovákov bude podľa prieskumov dovolenkovat' doma na Slovensku. Preto sme sa rozhodli, že toto číslo časopisu venujeme pohľadom mimo našich hraníc, do ďalekého sveta. Aby sme sa napriek tomu, že mnohí nevystrčíme nos poza naše hranice, neuzatvorili do seba a do svojich vlastných problémov.

Nkeng Nkafu Simon študoval Africké štúdiá a maňažment ľudských zdrojov, dlhé roky pracuje ako učiteľ v Kamerune, patrí do komunity Hnutia fokoláre. Je ženatý a má päť detí. V rozhovore opisuje dramatický vývoj situácie vo svojej krajine. Spomína tiež Fontem, komunitné mestečko Hnutia fokoláre v Afrike, kde sa pre nepokoje vo všetkom zastavila prevádzka. „Školy, nemocnica, všetko funguje možno na desať percent. Všetci cudzinci odišli, zostali len domáci dobrovoľníci. Vývoj je taký, že čoraz viac ľudí uteká zo zeme, sčasti do frankofónneho Kamerunu, sčasti do exilu.“

Terézia Lazoríková žije v USA, neďaleko Philadelphie. Amerika prešla ťažkým obdobím neľahkej karantény a následne masovými nepokojmi, ktoré ovládli mnohé mestá. „Lahostajnosť a nekompetentnosť je spoločným menovateľom mnohých nepravostí. Demokracia nie je samozrejímavá vec ani tu a je na každom z nás, aby sme urobili svoj diel, keď je to potrebné,“ hovorí v rozhovore pre *Nové mesto*.

Do Ruska prišla koronakríza s miernym oneskorením, udrela však poriadne. Spojili sme sa so slovenským fokolárinom Marcelom Olejárrom, ktorý už sedem rokov pôsobí v Moskve. On aj jeho spolubratia ochoreli na Covid a prežili

so svojou komunitou náročné obdobie. Pre *Nové mesto* opisuje situáciu v krajine: „Cítiť napätie medzi ľuďmi, ktorí sú z toho frustrovaní a najmä sú už veľmi unavení, pretože tak ako aj u vás veľké masy, milióny ľudí, stále žijú v maličkých bytoch. Máš byť stále zatvorený, nemôžeš vyjsť, nonstop hučia záchranky, stále ti niekto tvrdí, že všetko je pod kontrolou, a ty vidíš, že nič nie je pod kontrolou, je tu veľké šomranie a napätie. Majú sa konať voľby, má byť referendum, ktoré vyhlásil náš prezident vzhľadom na jeho ďalšie pôsobenie. Nevieť, ako to prejde, pretože z každej strany počúvam, že ľudia s ním nesúhlasia...“

V Európe koronavírus najviac oslabil Taliansko, ktoré bolo dlhý čas epicentrom nákazy. Po mesiacoch izolácie sa pomaličky prebúdzajú do normálu a my sme zisťovali, čo to s Talianmi a ich krajinou urobilo. „Po toľkom odlúčení sa mnohí veľmi radi vrátili k horúcim objatiam a bozkom na líca. Chladnému mávnutiu cez ulicu už, zdá sa, odzvonilo. Najmä mladí majú pocit, že môžu konečne dobehnúť mesiace ‚spoločenskej pasivity‘, a tak sa veselo zhlukujú v parkoch. A policajné hliadky všetko kontrolovať nestíhajú. Ktovie, prečo dvojmesačné odriekanie v niektorých neposilnilo naše ‚civilizované ja‘, ktoré chápe, čo znamená brať ohľad aj na druhých,“ píše Katarína Jančíšinová, ktorá žije v Ríme aj so svojou rodinou.

Môžeme tak cestovať aspoň prstom na mape. Nebudeme sa však nečinne vyvalovať na pláži, bude to zážitkový výlet, pri ktorom sa stretne s miestnymi a odhalíme, čím aktuálne žije tá ktorá krajina, aké sú jej bolesti a radosti. Nečakajte teda ľahké čítanie štýlom nohy do lavóra a kokteil do ruky... Naopak, prinášame vám pohľady do neľahkých situácií vo svete, ktoré sú dramatické a azda aj zlomové. Veríme však, že nám rozšíria srdce pre svet.

nové mesto

www.nm.sk

Vydavateľ Vydavateľstvo Nové mesto, s.r.o., Cablkova 10, 821 04 Bratislava, IČO 31 377 424

Šéfredaktorka Zuzana Hanusová **Vedúca vydania časopisu** Mária Valigová **Redakčná rada** Tomáš Angelovič, Ignác Brosch, Sylvia Hamadejová, Christian Heitmann, Tomáš Lencz, Veronika Sýkorová

Technická redaktorka Ľubica Hrmová **Jazyková redaktorka** Mária Majemíková **Preklady a redakčná spolupráca** Štefan Kmeť, Katarína Jančíšinová, Rút Brýdlová, Jozefína Brezovská, Božena Sládečková

Grafická úprava a sadzba Zuzana a Jozef Turlíkovi

Foto na obálke www.inkmedia.eu **Tlač** VMV Prešov

júl – august 2020. Dvojmesačník, 29. ročník

Objednávky na časopis posielajte na adresu

Nové mesto Redakcia, Tajovského 737/1, 040 01 Košice

E-mail casopis@nm.sk **Telefón** +421 911 445 626

Číslo účtu SK 35 1100 0000 0029 4906 1968

Od 1/2019 je možné podporu realizovať cez darovaciu bránu www.nm.sk/podpora.

Reg. číslo EV 4634/12, ISSN 1339-0708. S cirkevným schválením Arcibiskupského úradu v Trnave dňa 4. apríla 2001, č. 1143/2001

Dátum vydania 20. jún 2020

Menila životy iných

Aj vďaka jej principiálnosti, odbornosti a láskavému prístupu sa v tvrdých časoch komunizmu mohli k zomierajúcim pacientom v nemocniciach zavolať kňazi, aby vyslúžili posledné sviatosti. V čase karantény zomrela Mária Rešetárová, jedna z prvých volentárov Hnutia fokoláre na Slovensku, ktorá bola desaťročia srdcom bratislavskej komunity tohto spoločenstva. Štyridsať rokov pracovala ako zdravotná sestra na srdcovo-cievnom oddelení v Ústave kardiovaskulárnych chorôb v Bratislave. Prinášame vám jej profil a spomienky ľudí z jej okolia na to, ako vplýval jej spôsob života na prostredie, v ktorom žila.

Vlastička bola pokrstená ako Mária. K svojmu novému menu, pod ktorým sme ju všetci poznali, prišla na pracovisku, na jej oddelení, kde pracovalo viacero Márií. Aby bolo jasné, ktorú Máriu primár myslí – dal každej z nich iné meno a Márii Rešetárovej prischlo meno Vlasta.

Vlastička sa narodila v Kokošovciach pri Prešove 3. decembra 1933 ako druhá z deviatich súrodencov. So šiestimi žijúcimi súrodencami mala celý život nádherné vzťahy. Jej srdce celý život bilo aj pre jej pokrvnú a potom aj pre širšiu rodinu svojho spoločenstva.

Keď mala 13 rokov, odišla do Prahy pomáhať matkinej sestre a tam pokračovala v štúdiu základnej školy. Strednú zdravotnú školu vychodila v Trnave a po jej ukončení nastúpila ako zdravotná sestra v Bratislave. Bola zasnúbená s mladým mužom z juhu Slovenska. Krátko pred svadbou prišla za ňou istá pani z tej obce, v ktorej býval jej snúbenec, a vystríhala ju, že nech si to dobre rozmyslí, že ten chlapec má problémy s alkoholom. Zostala zmätená.

V tom čase sa dozvedela, že jej mama čaká jej najmladšieho brata. Mala

okolo 22 rokov. Pochopila, že jej miesto teraz je pomôcť svojej mame. Neskôr sa dozvedela, že jej snúbenec si zobral práve dcéru tej panej, ktorá ju bola vystríhať pred nebezpečným manželstvom...

Možno aj vďaka intrigám tej panej sme ju dostali my všetci ako úžasný dar. Lebo Vlastička svoj život rozdávala. Žila životom plným Boha.

Vlastička mala mimoriadny humor, vždy radostnú náladu a pripravených mnoho pozitívnych životných skúseností a vtipných príhod.

Bola mimoriadne citlivá k ľudskému bytiu. Vážila si každý život a z jej skúseností vyplývalo, že možno aj viac ako ľudia sami. Aj v pomýlených situáciách vedela ľuďom ukázať správny smer. Bola ako výhybkár, ku ktorému prišiel človek, ktorý sa ocitol na rázcestí, a ona mu pomohla vykročiť správnym smerom.

Odborníčka na správnom mieste

Štyridsať rokov pracovala ako zdravotná sestra na srdcovo-cievnom oddelení v Ústave kardiovaskulárnych chorôb v Bratislave na Partizánskej ulici. Dobrovoľne slúžila s vysokou odbornou starostlivosťou pri ťažko chorých nielen v nemocnici, ale aj po ich prepustení do domáceho prostredia bez ohľadu na svoje fyzické, časové a finančné obmedzenia. Primár jej často prideloval nočné služby, lebo vedel, že po ťažkej srdcovo-cievnej operácii svojho pacienta sa na ňu môže úplne spoľahnúť.

Keď videla, že pacienti sú v ohrození života, snažila sa im vysvetliť, ako ich Boh miluje, s akou láskou ich čaká.

Nikdy sa nepýtala, či je niekto neveriaci, alebo veriaci, aké má vyznanie, ale snažila sa im sprostredkovať sviatosť pomazania chorých, či to bolo vo dne, alebo v noci.

Vlastička raz rozprávala nasledujúcu skúsenosť. „Raz sa nám na oddelení podarilo resuscitovať pacienta, ktorý bol v stave klinickej smrti. Bol pracovníkom Ústredného výboru vládnucej Komunistickej strany. Keď sa prebral, tak sa divil,

čo sú to za otlacky, ktoré mal na tele od defibrilátora. Lekár obrátil jeho pozornosť na mňa, nech mu vysvetlím, čo sa s ním dialo. Počas resuscitácie som mu šepkala do ucha dokonalú ľútosť. Jemu som povedala, že ho Boh veľmi miluje, keď ho nechal pozerat' sa ešte na tento krásny svet.

Odpovedal mi, že sa s Bohom rozišiel pred päťdesiatimi rokmi. Ja na to: „Ale on sa nerozišiel s vami a požeňal naše ruky, aby vás vrátili do života.“ Celú situáciu intenzívne v sebe spracovával. Ponúkla som mu v prípade záujmu kňaza. Bol zvedavejší a zvedavejší a nakoniec chcel kňaza, ktorý ho naozaj v noci okolo druhej zaopatril. Následne ho prišli navštíviť deti s nejakým cudzím človekom. Dcéra mu hovorí:

„Otec, ty si nejaký pekný.“ On jej odpovedal: „Bol tu farár a môžem vám povedať, že sa naozaj teraz inak pozerám na svet.“ Deti zostali prekvapené. Ten cudzí človek sa rozhorčil, že toto je šírenie farárskej politiky. Napísali na riaditeľstvo Štátnej nemocnice o tomto prípade. Riaditeľ musel konať. Bola som na dovolenke, a keď som sa vrátila, dozvedela som sa, že ma chcú preložiť do skladu, kde nebudem mať styk s ľuďmi. Bola som predvolaná pred 15-člennú komisiu. Keď sa to od sekretárky dozvedel môj primár a profesor, hlavný internista, obaja sa ihneď vrátili z dovolenky a šli spolu so mnou pred tú komisiu. Komisia mi vyčítala: „Sestra Rešetárová, vy šírite farársku politiku.“ Ja som odpovedala: „Viete, neviem, že by som šířila farársku politiku, ale keď som slúbila, že budem verne slúžiť tým, ku ktorým budem poslaná, tak som cítila, že im chcem pomáhať. Nikoho som nenútila, dotyčný pán si sám žiadal kňaza na základe toho, čo sa s ním udialo.“ Nato mi odpovedali, že toto je proti línii strany. Ja som odpovedala, že nie som straničkou, líniu strany nepoznám, ale som občiankou Československej republiky, kde je deklarovaná náboženská sloboda, len sa, žiaľ, nepraktizuje. Zápiscnica

Vlastička svoj život rozdávala. Žila životom plným Boha.

z tohto vyšetrovania bola uzavretá tak, že sestra Rešetárová bola poučená, bez akýchkoľvek následkov odvolania a preradenia do skladu. Prispelo k tomu najmä vyjadrenie prítomných lekárov a ďalšieho profesora, prednostu II. internej kliniky, ktorý vyhlásil, že v prípade môjho odvolania sa vzdá svojej funkcie. Vyjadril sa: „Ona si to skutočne nezaslúži. My sme šťastní, že ju máme.“

A tak namiesto preradenia do skladu vyplávali na Vlastičku samé superlatívy. Na základe tohto prípadu riaditeľ zvolal gremiálku, kde boli prítomní všetci primári. Dostali nariadenie, že ak si nejaký pacient bude žiadať kňaza, majú mu to umožniť. Keď sa môj primár vrátil z tej gremiálky, objal ma a povedal: „Vlasta, vy ste nám rozviazali ruky.“ Následne prišiel rovnaký dokument z UV KSC, adresovaný všetkým nemocniciam, že ak si pacient bude žiadať prítomnosť kňaza – majú mu to umožniť.“

Vlastička pomohla toľkým chorým a umierajúcim, že sme často žartovali: „Vlasti, keď ty prídeš do neba, bude tam stáť špalier a všetci budú tlieškať, pretože si toľkým ľuďom pomohla najšť Boha.“

Dialóg v osobnom vzťahu

Takéto skúsenosti uniesla aj vďaka tomu, že vždy keď mala príležitosť, ute-

kala pred vyloženú Oltárnu sviatosť. A tiež aj vďaka spoločenstvu z Hnutia fokoláre, s ktorým žila. Ono ju držalo nielen modlitbami.

Vlastička spoznala Hnutie fokoláre v roku 1969, keď sa v nakrátko uvoľnených časoch dostala do Ríma. Tam jej aj ďalším pútnikom predstavil toto hnutie Mons. Jozef Zlatňanský. Vlastička si našla v tomto hnutí svoje miesto ako Božia dobrovoľníčka – voluntárka. Ideál, ktorý dostala, niesla ako neuhasiteľnú faklu.

Počas totality sa u nej stretávali mladí ľudia, z ktorých vyšli mnohé povolania. Organizovala s priateľmi pamätné plesy, aby sa na nich mohla veriaci mládež lepšie spoznať. Tam sa zrodilo mnoho súčasných kresťanských manželstiev. V tých časoch zorganizovať ples bolo nielen zložité, ale aj dosť nebezpečné.

Aj v starobe žila naplno

Keď bola na dôchodku, presťahovala sa do domu tretieho veku, kam sa rozhodla ísť žiť, aby tam priniesla radosť, pokoj a nádej. Dokázala sa prirodzene prihovoriť komukoľvek. Menila životy iných... Všade okolo nej sa vždy vytvorila krásna skupinka. Či už v domove, alebo pri kostole, kde počas dôchodku chodila na ranné sväté omše.

Do konca života sa stretávala nielen s voluntárkami, ale aj so skupinkou okolo Slova života, kde si odovzdávali život s Ježišom uprostred podľa evanjeliového príslubu, „kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v mojom mene, tam som ja prítomný medzi nimi“.

Dostala ocenenie „Dobrovoľník roka 2014“. Ide o podujatie, ktoré organizuje platforma mimovládnych rozvojových organizácií v spolupráci s Národným dobrovoľníckym centrom CARDO.

Keď sa jej zdravotný stav zhoršoval a museli ju záchrankou previesť do nemocnice, namiesto obavy o seba venovala svoju pozornosť zdravotným pracovníkom v záchranke. Podobne sa venovala ľuďom v čakárni u lekára, kým prišiel na ňu rad.

Niekoľko mesiacov pred smrťou dostala porážku a zostala ležiacim pacientom. Ona, ktorá poskytovala nekončnú komfort svojim pacientom, zostala odkázaná na svoje kolegyny. Pre obmedzenia vyvolané koronavírusom poslednú časť života prežila bez svojich najbližších, či už svojich príbuzných, ale aj svojej rodiny – Hnutia fokoláre. Zomrela 4. mája 2020 v doobedňajších hodinách.

Veronika Sýkorová

Christian Heitmann

Práve som sa dozvedel, že sme stratili náčelníka našej dediny

„V Európe ľudia postavili svoj úspech na prvé miesto a Boha na druhé. Afrika je stále kontinentom, ktorý má bázeň,“ hovorí v rozhovore pre nm.sk Nkeng Nkafu Simon.

Kamerun v posledných rokoch zažíva krvavú občiansku vojnu, britský Guardian hovorí dokonca o genocíde. Rozprávali sme sa o zabudnutom konflikte, ale aj o tom, ako koronavírus ovplyvní rozvoj Afriky a či sa dočkáme afrického pápeža.

Nkeng Nkafu Simon študoval Africké štúdiá a manažment ľudských zdrojov, dlhé roky pracuje ako učiteľ v Kamerune, patrí do komunity Hnutia fokoláre. Je ženatý a má päť detí.

V Európe sme počuli o konflikte v Kamerune, ale málokto pozná pozadie toho, čo sa tam deje. Ako by ste opísali, čo sa v Kamerune udialo a ako sa situácia vyvíja?

Počas toho, ako sa rozprávame, som sa dozvedel, že sme stratili náčelníka našej dediny. Pred tromi mesiacmi ho zatkli a dva týždne nikto nevedel, kde je. Stalo sa to asi o jednej v noci. Žijeme tu v policajnom štáte, všetko je tu spolitizované.

Nechcem vás dostať do nejakých problémov...

Nie, z toho nebudú problémy. V skutočnosti sme dosť zvyknutí na to, čo sa tu deje. Dôležité je však o tom hovoriť. Média o tom musia hovoriť, niekto musí prehovoriť proti bezpráviu, poníženiám, ktoré sa páchajú proti ľudskému životu. Ak neprehovoríme proti tomu, čo sa deje, môžeme sa počítať za spolupáchateľov.

Keď chceme Európanom predstaviť Kamerun, je to štát, ktorý má asi 25 miliónov obyvateľov. V Európe o ňom vieme málo s výnimkou konfliktu, ktorý sa tam odohráva. Často sa opisuje ako konflikt medzi anglofónnymi a frankofónnymi Kamerunčanmi. Ako by ste ho vysvetlili vy?

Kamerun ako štát je produktom Berlínskej konferencie, keď sa to, čo nazývame Kamerunom, stalo nemeckou kolóniou. Po prvej svetovej vojne boli nemecké kolónie rozdelené medzi víťazov prvej svetovej vojny. Kamerun bol rozdelený medzi Francúzov a Britov. Jednu pätinu Kamerunu dostala Británia, zatiaľ čo zvyšok si ponechalo Francúzsko.

To bolo na Versaillskej mierovej konferencii...

Áno. Briti nazvali svoj diel Južný Kamerun, niekedy nazývaný aj Západný Kamerun, a Francúzi nazvali svoj diel Východný Kamerun. Ja som vyrástol v britskej časti. A keďže je málo podobností medzi britskou a francúzskou kultúrou, rozdiely vo vzdelávaní a v právnom systéme sa prehĺbili. V roku 1954 britský Kamerun získal autonómiu, mali sme vlastného premiéra aj parlament.

Francúzska časť Kamerunu sa stala nezávislou v roku 1960. Následkom toho OSN uznala nezávislosť Západného Kamerunu pod podmienkou, že sa pridá k frankofónnej Republike Kamerun. Bola aj možnosť pridať sa k Nigérii. Naši vtedajší politickí lídri však uprednostnili zjednotenie s Republikou Kamerun. To však mala byť federácia dvoch štátov s rovnakými právami.

V roku 1961 obe časti stratili svoju identitu a vznikla Federálna republika Kamerun, federácia dvoch rovnocenných štátov.

Ako ste sa dostali z tejto situácie k dnešnému konfliktu?

Podľa vtedajšej ústavy malo byť federatívne zriadenie nemenné. V roku

Žijeme tu v policajnom štáte. Všetko je tu spolitizované.

1972 však vtedajší prezident zrušil federáciu. Už to bolo porušením ústavy.

A konflikt sa začal okamžite, alebo je len novým vývojom?

Konflikt sa začal viac-menej vtedy. Už predtým bolo vidieť napätie, ale toto bolo hlavným spúšťačom problémov. Keď sa potom preniesieme do roku 1982, vtedajší prezident odstúpil a inštaloval svojho frankofónneho nástupcu. Podľa ústavy mal vtedy nasledovať anglofónny viceprezident. No nestalo sa tak. Namiesto toho dosadil bývalého premiéra. Symbolizovalo to, že anglofónna populácia sa nedostala k slovu v politických otázkach.

Tým novým prezidentom bol Paul Biya?

Áno, Paul Biya. Dva roky po svojom zvolení, v roku 1984, zrušil vtedajšiu Zjednotenú republiku Kamerun a vrátil sa k starému francúzskemu názvu la République du Cameroun. To znamenalo asimiláciu anglofónnej populácie do frankofónneho systému. Bolo proti tomu mnoho petícií a protestov, lebo situácia porušovala dohodu z roku 1961.

Najnovší vývoj nastal v roku 2016, keď bol zrušený náš anglofónny právny a školský systém. My sme v roku 1961 dostali našu nezávislosť od OSN a vtedajší prezident sľúbil OSN, že anglofónni a frankofónni Kamerunčania budú mať rovnaké práva. No, žiaľ, to sa nenaplnilo. V roku 2016 právnici začali protestovať proti frankofonizácii našich škôl a súdov. Vláda však odpovedala násilím. Vyslala armádu, mnohí ľudia boli zabití, zastrelení, znásilňovali študentov.

To sa deje všade, alebo len v anglofónnej časti Kamerunu?

Iba v anglofónnej časti. Násilie v posledných štyroch rokoch bolo páchané aj na ženách a deťoch. Mnohé dediny boli vypálené a zrovnané so zemou. V anglofónnej časti to mohlo byť okolo dvesto dedín, ktoré stretol takýto osud. Armáda je kontrolovaná franko-

fónnym obyvateľstvom. Pravda je, že využívajú nejakých anglofónov, aby legitimizovali svoje nároky.

Podľa mojich informácií zomrelo asi 20 000 anglofónnych Kamerunčanov zo všetkých častí spoločnosti. Deti, rodičia, ženy. V anglicky hovoriacej časti štátu nefungujú školy, maximálne desať percent.

Vo Fontem, kde je centrum Hnutia fokoláre v Afrike, sa vo všetkom zastavila prevádzka. Školy, nemocnica, všetko funguje možno na desať percent. Všetci cudzinci odišli, zostali len domáci dobrovoľníci. Vývoj je taký, že čoraz viac ľudí uteká zo zeme, sčasti do frankofónneho Kamerunu, sčasti do exilu. V Nigérii môže byť asi päťdesiat- alebo šesťdesiat tisíc našich ľudí v utečenec-kých táboroch. Spomínal som vám náčelníka našej dediny...

Ktorého zatkli...

Uniesli ho, lebo utekal pred vojnou. Ušiel do frankofónneho mesta Dschang na hranici anglofónnej a frankofónnej oblasti, neďaleko Fontem. Pred troma alebo štyrmi mesiacmi ho však o jednej v noci vytiahli z jeho domu. Zomrel pred troma dňami, jeho telo ešte leží v márnici a my sa chceme spýtať vlády, čo s ním spravili, že už nie je medzi živými.

Zatkla ho polícia?

Zatkla ho armáda. Aj keď sa to len ťažko dá nazvať zatknutím. V podstate ho uniesli z jeho domu. On sa neschovával. Bol náčelníkom dediny, bol uznávaný a mal rodinu s deviatimi deťmi.

Prišli poňho o jednej v noci, to nie je zatknutie – to je únos. Mohli poňho prísť hocikedy cez deň a klásť mu otázky, ale nespravili to. Keď ho uniesli, dva týždne nikto nevedel, kde je. Presunuli ho z mesta Dschang do Jaoundé, kde ho presúvali z jednej cely do druhej. V zadržiacom zariadení, kde bol, mu odmietli poskytnúť zdravotnícku pomoc. Až keď si uvedomili, že je vo veľmi zlom stave, dovolili mu ísť do nemocnice. Ťažké je povedať, čo presne spravili, aby ho dotlačili k smrti.

Domáhame sa pitvy, aby sme sa dozvedeli, čo presne sa s ním stalo. Keď som ho navštívil pred jeho smrťou, rozprával mi o tom, ako ho mlátili do hrude a do žalúdka. Rozprával mi, že cíti hrču na hrudi. Okrem toho, že ho týrali, nechávali ho spať na holej zemi, na betóne. To všetko napomohlo to, že ho dnes už viac nemáme.

Stáva sa pravidelne, že ľudí unesú a zabijú?

To môžem potvrdiť. To sú veci, ktoré sa tu dejú každodenne. Anglicky hovoriaci Kamerunčania sú zatýkaní v mnohých kamerunských mestách. My sa rozprávame o ňom, lebo jeho som poznal. Vo väzení sa však ocitlo nespočítateľné množstvo ľudí, ktorých nepoznám osobne. Naše životy neznamenajú veľa pre frankofónny systém.

Tie zabíjania sa dejú každý deň, 20 000 anglicky hovoriacich Kamerunčanov bolo utýraných alebo zastrelených. To je systematické vyhladzovanie.

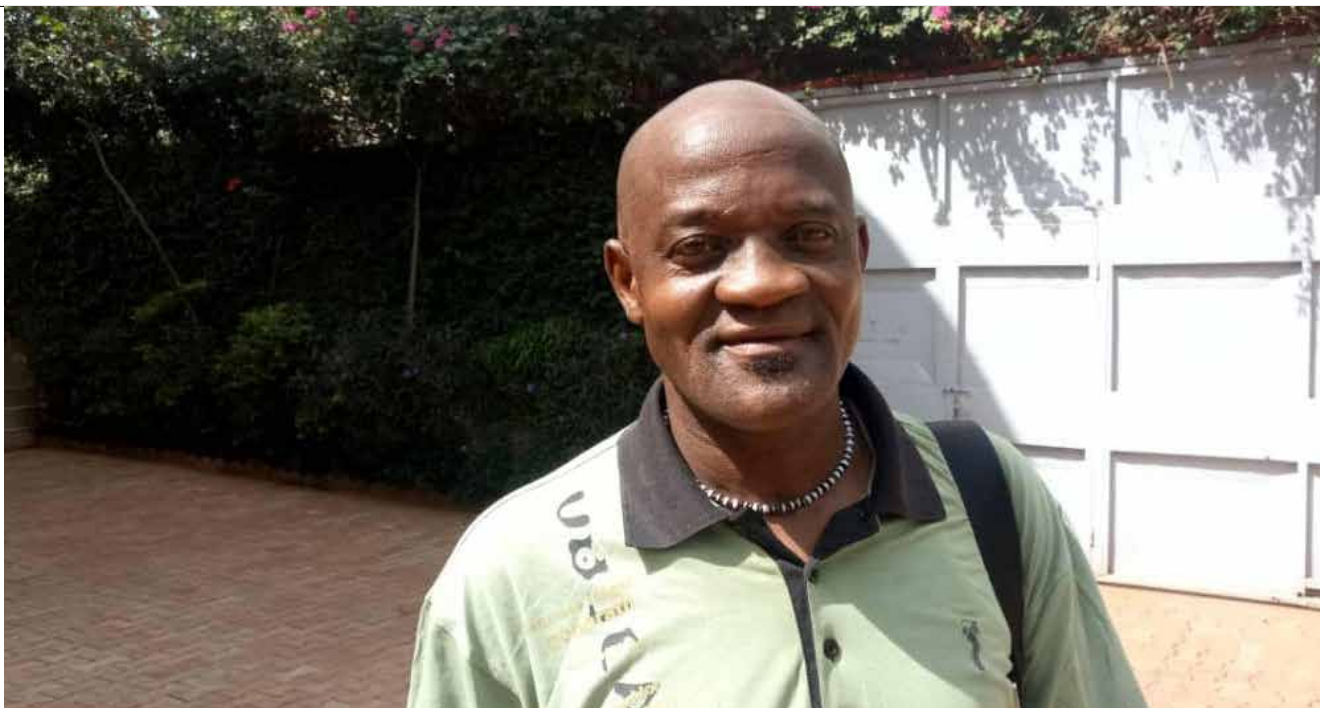
Tých 20 000 obetí bolo počas celých štyroch rokov konfliktu alebo každoročne?

Od roku 2016. To je však len jeden odhad. Niektoré mimovládne organizácie hovoria o iných číslach, ale tie neaktualizovali dva roky. Vtedy sa hovorilo o dvoch-troch tisícoch. Vyhladzovanie však ide ďalej. Podľa niektorých odhadov je dve- alebo tritisíc ľudí zadržovaných v táboroch, podľa niektorých dokonca desaťtisíc.

Prečo ste zostali v Kamerune?

Keď som bol mladý, myslel som si, že veci sa zlepšia. Stal som sa otcom rodiny, nielen mojich detí, ale aj širšieho príbuzenstva. V poslednom čase však uvažujem, či neodísť, lebo nevidím tu budúcnosť pre moje deti. V tejto situácii, keď moje deti budú identifikované ako anglofónne, sú ich šance veľmi obmedzené. Rád by som im ponúkol príležitosti, aké si zaslúžia.

Viete, kam by ste išli, ak by ste opustili Kamerun?

Uvažoval som nad tým, ale neviem. Prestáňovať moju rodinu by stálo veľa peňazí. Rozprával som sa o tom s manželkou. Obaja vidíme, že budúcnosť našich detí je bezútešná. Ak by medzinárodná komunita zasiahla a obnovila by sa nezávislosť Južného Kamerunu, mohli by sme ísť tam.

V Európe zažívame príchod mnohých Afričanov, nielen utečencov, ale aj kňazov...

Ján Pavol II. povedal, že Cirkev hľadá na Afriku. Bol som v Taliansku dvakrát a navštívil som aj Francúzsko a Belgicko. Vidím, že Cirkev sa mení. Nie je to už tá Cirkev, ktorú som poznal, keď som bol dieťa. Vtedy bolo v Kamerune deväťdesiat percent kňazov a všetci biskupi a arcibiskupi Európania. Dnes deväťdesiat percent kňazov, biskupov a arcibiskupov sú Kamerunčania. Tu je katolicizmus ešte stále dôležitý, kostoly zvyknú byť plné.

Čím to je?

V Európe si ľudia myslia, že za svoj úspech, za dobrú ekonomickú situáciu, v ktorej žijú, vďaka sami sebe. Ich úspech však nie je ich dielom, ich úspech je Božím požehnaním. V Európe ľudia postavili svoj úspech na

prvé miesto a Boha na druhé. Afrika je stále kontinentom, ktorý má bázeň. V Kamerune máme mnoho duchovných povolání. Som učiteľom už mnoho rokov, učím v známej katolíckej škole v Yaoundé a niektorí z mojich žiakov sa stali kňazmi. Dnes sú vo Francúzsku, v Taliansku a vo Švajčiarsku. Časť z nich zostala aj doma, v Kamerune. Cirkev v Afrike rastie. Keď človek navštívi kostol, či už v nedeľu, alebo cez týždeň, vidí, že tu Boh ešte má miesto v srdciach ľudí.

Myslíte si, že v budúcnosti uvidíte pápeža z Afriky?

Ja verím v objektivnosť Cirkvi. Nemusi to byť dnes ani zajtra, ale príde chvíľa, keď bude Afričan možným pápežom. Keď zomrel pápež Ján Pavol II., bol medzi možnými následníkmi kardinál Arinze z Nigérie. To isté bolo možné po odchode Benedikta XVI. František je prvým jezuitom, je prvým Juhoameričanom.

Pred niekoľkými desaťročiami by si nikto nedokázal predstaviť pápeža z Latinskej Ameriky. Som veľmi optimistický, že sa môžem dožiť afrického pápeža. No ak by som sa toho aj nedožil, stane sa to. Nemyslím si, že to je ďaleko. Všetci vidíme, že Afričania prinášajú kresťanstvo naspäť do Európy.

Každý deň odchádzajú stovky mladých ľudí, lebo tu pre seba nevidia budúcnosť.

Zuzana Hanusová

Demonštrácie sú len vyvrcholením toho, čo tu vrelo dlhý čas

Terézia Lazoríková žije s manželom a troma deťmi neďaleko Philadelphie. Amerika sa pomaly zviecha po ťažkej karanténe a zachvátili ju nepokoje naprieč krajinou, ktoré ovplyvňujú celospoločenskú atmosféru.

Rozprávali sme sa o tom, ako koronakríza ovplyvnila bežný život rodín, či napriek súčasnej situácii v USA priniesla aj niečo pozitívne, ale aj o tom, ako sa žije Slovákom, ktorí sú dnes izolovaní od svojich pôvodných rodín.

Ako ste sa dostali do Ameriky?

Vďaka môjmu manželovi, ktorý je Slovák. Prišiel sem ešte ako študent a po skončení univerzity tu dostal prácu a už zostal.

Založili ste si rodinu, máte tri deti a žijete na typickom americkom predmestí...

Je to skôr malé mestečko, ktoré má asi päťtisíc obyvateľov. Od Philadelphie sme vzdialení asi trištvrte hodiny cesty a od New Yorku asi dve a pol hodiny cesty autom. No považuje sa to v podstate za predmestie Philadelphie. My aj rodiny v okolí bývame v rodinných domoch, v okolí je veľa detí. V našej štvrti je naozaj veľa rodín.

Ide teda o bohatšiu časť Ameriky...

Určite, no aj tu sa nájdú štvrte, ktoré sú chudobné a problémové. Aj u nás sú miesta, kam by som nikdy nešla, a aj keď tadiaľ musím prejsť autom, tak si zamykám auto. Je tam veľa bezdomovcov v ťažkej sociálnej situácii, je tam vysoká kriminalita a drogy. V rámci jedného mesta idete z blahobytnej štvrte na miesta, kde sa necítite bezpečne.

V tomto čase prežíva Amerika neľahké obdobie, na uliciach je stále viac nepokojov, narastá nenávisť, má toto nejaké východisko?

To je zložitá otázka, pretože tento problém má mnoho vrstiev, ako je rasizmus, nízka vzdelanosť, ilegálna imigrácia, nízky príjem, a na to sa viaže ďalšie množstvo problémov, ako nestabilné rodinné prostredie, obchodovanie s ľuďmi, drogy, kriminalita. Je to začarovaný kruh. Nie som odborníčka, no osobne si myslím, že to chce systematické opatrenia a jedným z nástrojov môže byť poskytnutie dobrého vzdelania a výživy deťom zo slabších sociálno-ekonomických skupín.

Ďalší nástroj máme v rukách my sami a tým je spôsob, akým učíme deti pozeráť sa na ľudí, ktorí sú iní ako my. A „iní“ neznamená nevyhnutne len farba pleti.

Vo viacerých amerických mestách sa konajú demonštrácie proti policajnému násiliu. Vo Washingtone je vojsko v plnom nasadení. Zdá sa, že po koronakríze prichádza vlna nepokojov...

Čo sa stalo Georgovi Floydovi, je hrozné, demonštrácie sú úplne na mieste a sú len vyvrcholením toho, čo tu pod povrchom vrelo dlhý čas. Problém nastáva vtedy, keď tieto protesty zneužijú extrémisti ako ANTIFA na politický boj a zvrháva sa to na násilie, rabovanie obchodov, a máme ďalšie straty na životoch, čo úplne neguje spomienku na Georga Floyda a jeho odkaz.

Bez toho, aby sa nastolil poriadok a nedochádzalo k ďalším stratám na životoch, nie je možné dospieť k spravodlivosti a zmiereniu. Žiaľ, nie všetci verejní predstavitelia na lokálnej úrovni majú na to rovnaký názor a niektorým chaos a anarchia z mnohých dôvodov asi vyhovuje.

Lahostajnosť a nekompetentnosť je spoločným menovateľom mnohých nepravostí. Ako som už spomínala, demokracia nie je samozrejماً vec ani tu

Ďalší nástroj máme v rukách my sami a tým je spôsob, akým učíme deti pozeráť sa na ľudí, ktorí sú iní ako my. A „iní“ neznamená nevyhnutne len farba pleti.

*Vnímam to tak,
že táto kríza
preverila, čo má
každý hlboko
v sebe, jadro
človeka.*

a je na každom z nás, aby sme urobili svoj diel, keď je to potrebné.

Ako prežívate koronakrízu? Predslen Amerika bola zasiahnutá vysokým počtom nakazených...

Podľa toho, o aké miesto ide. U nás je to ešte relatívne náročné. Zaujímavé je, že na Floride sú na tom lepšie, hoci tam žije viac ľudí v dôchodkovom veku, ktorí sú rizikovou skupinou. Zrejme je to vďaka racionálnejším opatreniam, ktoré tam guvernér urobil.

Medzi Američanmi prevládajú dva postoje, jeden je extrémne opatrný, riadený až strachom a druhý, naopak, taký, že ignorujeme rúška, myslíme si, že sa nám nič nemôže stať a celé je to prehnané.

Keď porovnáš prístup Američanov a Slovákov počas karantény, vidíš rozdiel?

Sledujem správy zo Slovenska a asi ma to ovplyvnilo. Keď idem do obchodu, rúško si dám a robila som to aj v období, keď sa tu žiadne opatrenia nerobili. Ľudia sa na mňa čudne pozerali a cítila som sa ako čierna ovca, ale povedala som si, že si to nebudem všímať. Keď už pre nič iné, aspoň sa chránim proti peľom, keďže som alergička.

Rozdiel oproti Slovensku vnímam v tom, že Američania sa na všetko pozerajú cez rozmer slobody. Som slobodný človek, môžem sa slobodne rozhodnúť. Nariadenia vlády, pokiaľ nie sú uzákonené, vnímajú ako odporúčania, ale sloboda jednotlivca stojí nad tým.

Na Slovensku sú ešte stále ľudia poznačení komunizmom, a keď príde nariadenie od vlády, berú to ako povinnosť sa podriať. V prípade koronavírusu nám to pomohlo, že sme boli disciplinovaní, a tak sa nerozšíril. Na druhej strane môže byť táto naša črta aj rizikom pre demokraciu. Demokracia nie je samozrejmá vec a je na každom z nás, aby sme ju strážili.

Mali ste prísnu karanténu?

Boli zavreté školy, kostoly a obchody okrem potravín, ale mohli sme vychádzať von. Do konca školského roka už deti nepôjdu do školy.

Bola to unikátna situácia v tom, že mnohým rodinám sa zmenil režim zo dňa na deň. Museli stíhať aj prácu, aj vyučovanie detí z domu. Bolo to náročné aj na psychiku.

Mali ste strach, keď to u vás prepuklo a čísla nakazených rástli každým dňom?

Ľudia prestali chodiť na nákupy, aj my sme sa snažili robiť len nevyhnutný nákup na dva týždne. Ľudia však nepodliehali panike. Tým, že okolo nás bývajú ľudia v domoch... V New Yorku však istý čas vládla panika. Zrazu boli prázdne regály v obchodoch, ľudia sa báli ísť do metra či na ulicu.

Prinieslo toto zastavenie sa Amerike aj nejaké pozitíva?

Ako bežný človek vnímam najmä to, že ľudia chodia viac na prechádzky, sú viac s rodinou, čo počas normálneho školského roka nebolo možné, lebo tu je veľmi rýchly život. Ľudia neboli až takí zahrnutí prácou a mali čas na vzťahy. Museli sa zastaviť a zamyslieť sa, čo má v živote naozaj zmysel.

Na druhej strane hrozí Amerike zvýšená nezamestnanosť a mnohí ľudia bojujú s existenčnými problémami...

Vláda zaviedla nezamestnanecké dávky vo výške, ako bol pôvodný plat, aj keď sa tu veľa diskutuje o tom, či to je dobrý nápad, či ľudia budú donútení ísť si hľadať prácu. Okrem toho bola poskytnutá jednorazová finančná pomoc ľuďom, ktorí mali príjem pod určitú hranicu.

Kríza však naštartovala aj veľkú dávku solidarity medzi ľuďmi. V našej farnosti je napríklad Spoločnosť svätého Vincenta de Paul, ktorá sa stará o chudobných a zorganizovala aj rôzne zbierky.

Veľkou pomocou sú takzvané Food bank, banky s jedlom, kam prispievajú aj bežní ľudia. Po koronakríze je od nich závislých čoraz viac ľudí. Organizácia, ktorá pomáha budúcim matkám v núdzi, vypísala online konkrétne prosby žien, ktoré potrebujú pomoc. Takto som aj ja pomohla mamičke, ktorá potrebovala oblečenie pre svoju bábätko.

Vnímam to tak, že táto kríza preverila, čo má každý hlboko v sebe,

jadro človeka. Ak niekto túži žiť pre druhých, tak si spôsob našiel. Ten, kto žil celý čas len pre seba, sa aj počas krízy uzatvoril a myslel len na svoje potreby.

Obaja máte rodinu na Slovensku, pre nové opatrenia ich nemôžete prísť navštíviť. Ako prežívate toto odlúčenie od svojich rodín?

Zrazu sme si uvedomili, že vo svete, ktorý sa vďaka leteckej doprave zdal malý, je po zavretí hraníc zrazu priepasť, ktorú neprejdeš. Rodičia mi veľmi chýbajú. Keďže sú už starší, nie je pre nich samozrejmosťou pripojiť sa cez internet. Sme však spojení v modlitbe. Pochopila som, že stíšiť sa aj pri povinnostiach a deťoch aspoň na desať minút v modlitbe je ako vzduch pre plúca. Ak sa človek prestane modliť, už viac neodpovedá na potreby ľudí okolo seba, ale len reaguje. Modlitba je môj benzín, ktorý mi pomáha prekonávať ťažké veci.

**letná
kolekcia
v novom
e-shope**

*Daruj
leto!*

in-vivo
eshop.invivo.sk

Zuzana Hanusová

Ochoreli sme na Covid-19, podľa ruských testov sme boli zdraví

**Pred siedmimi rokmi išiel do Ruska, aby ako zasvätený fokolarín slúžil svojej komunite. Slovák Marcel Olejár žije v Moskve, kde spolu s ďalšími štyrmi spolu-
bratmi z rôznych krajín prišli podporiť miestnu komunitu.**

Až traja z nich vrátane Marcela ochoreli na Covid-19, dvaja dokonca skončili s ťažkými komplikáciami v nemocnici. Napriek tomu, že vykazovali všetky príznaky, ktoré sa popisujú pri následkoch koronavírusu, oficiálne ruské testy im vyšli negatívne.

Rozprávali sme sa o tom, čo koronavírus spôsobil so spoločenskou atmosférou v Rusku, o hneve, ktorý sa šíri pre nevládnutú situáciu a neúplné štatistiky, ale aj o tom, ako sa žije katolíkov v Moskve.

V Rusku bol veľký počet nakazených, hoci oficiálne čísla až tak hrozivo nevyzerali... Aká je situácia dnes, čím žijete?

Keď to porovnávam so Slovenskom, keď počúvam, že sa nakazil jeden alebo dvaja za deň, a hneď nato počúvam, že v Moskve máme napríklad za deň 8 338 nakazených ľudí, tak to vyvoláva úsmev. Máme tu naozaj ťažkú situáciu.

Povedzte aj to, že v komunite ste prešli dramatickým obdobím, pretože ste viacerí ochoreli na Covid-19. Čo sa stalo, ako ste zistili, že ste naozaj nakazení?

Začalo sa to, keď prichádzala praroslávna Veľká noc. Vzniklo tu veľké napätie aj v Cirkvi, aj na štátnych úradoch, pretože bolo povedané, že ľudia sa nebudú môcť zúčastňovať na liturgii. Jasné, že sa ľudia i kňazi búrili. Pre

Rusov je to také povestné – my sa nebojíme, my to prekonáme, Boh s nami! Takéto heslá tu padali vo veľkom, čo bolo dosť opovážlivé, pretože v tom čase sa už nakazilo dosť veľa ľudí.

Nakoniec sa predsa len jeden náš známy kňaz rozhodol, že sa bude vysieľať online. Poprosil nás fokolarínov, keďže sme zdatní v technike, či by sme mu nepomohli vysieľať liturgie naživo. Dostali sme možnosť chodiť do chrámu a technicky zabezpečiť kompletne všetko, aby to bolo vysielané naživo. Dennodenne to pozeralo do tisícky ľudí. Prichádzali ďakovné listy, ľudia boli radi. Až kým sa nestalo, že po Veľkej noci ochorel prvý kňaz, ktorý slúžil sväté liturgie, vzápätí ochorel druhý kňaz, horúčky, následne tretí kňaz. Potom v jeden deň brat fokolarín hovorí, že má tiež horúčky, a takto sa spustila lavína. Hneď nato ochorel ďalší brat, o niekoľko dní ďalší a to už všetko ležalo v posteliach...

Aký to malo priebeh, išlo to až do dramatického vývoja, že museli byť hospitalizovaní?

Poviem úprimne, bolo to veľmi ťažké, bolo nám do plaču. Keď počúvam, ako niekto hovorí, že je to len chrípka, že čo preháňame, tak by mi aj ruka vyletela, aká to je hlúposť. Je to ochorenie, ktoré prekvapuje každých päť minút. Napríklad u jedného veľmi rýchlo vystúpila horúčka na 39,5 °C, nevedeli sme, čo sa deje. Druhý mal 38 °C, hneď poobede mal už 37 °C, tomu bola veľká zima, a ten sa úplne potil. Ďalší chalan nonstop behal na toaletu, tento mal problém so žalúdkom. U každého sa ukazovali iné príznaky. Napríklad ja som stratil čuch a chuť.

Volali sme sanitku, prichádzali lekári, kontrolovali, ale nikoho z nás nechceli zobrať do nemocnice, lebo boli preplnené. Sanitky čakali v kilometrových radoch, aby sa vôbec dostali do nemocníc. Pokiaľ dotyčný nemal zápal pľúc, oficiálne potvrdený CT-čkom, nebrali ho do nemocnice, hoci to už vyzeralo, že dotyčný zomiera.

Pre Rusov je to také povestné – my sa nebojíme, my to prekonáme, Boh s nami!

Rusko je pre mňa obrovským darom, už len z dôvodu, že si tu menšinou.

Dvaja z vašej komunity sa napokon dostali aj do nemocnice?

Áno, ukázalo sa, že jeden brat má chytené aj pľúca. Napokon sa dostal do nemocnice a dva týždne sme ho nevideli. Mal dosť silný zápal pľúc. No a potom o týždeň aj druhý mal zápal pľúc a vzali ho do nemocnice.

Ty si však nemusel ísť do nemocnice, hoci si tiež ochorel. Šokovalo ťa, že aj ty máš Covid?

Oficiálne nikto z nás neochorel na Covid. Pretože po prvom teste sme dostali výsledky, že nikto z nás nie je chorý na Covid.

Ako je to možné?

Nechcel by som teraz vstupovať do politiky, ale z telekomunikačných prostriedkov sme sa dozvedeli, že v Rusku a v Moskve sa taja výsledky. Každý z nás vie, o čo ide, ale hovorí sa, že tie testy, ktoré sa robili, boli veľmi nepresné. Vraj až u 60 percent ľudí, ktorí ochoreli na Covid a urobili im testy, vyšlo, že nie sú chorí. Tak pravdepodobne aj my sme padli do tejto kategórie.

Vy ste však podľa príznakov aj podľa toho, že dvaja z vás boli hospitali-

zovaní so silným zápalom pľúc, presvedčení, že ste tým prešli...

Áno, pretože sme mali všetky tie príznaky, o ktorých som potom čítal. Napríklad veľa ľudí vo svete sa sťažovalo, tí, ktorí nemali tie klasické príznaky, povedzme zápal pľúc a vysoké horúčky, že prežívali nočné mory. Ja som tri noci nespál, pretože som mal také nočné mory, ktoré nikomu v živote neprajem. A doteraz, keď idem spať, sa bojím, aby sa mi to nevrátilo. Také niečo som v živote nezažil. Celý čas som sa budil vo vode, celý mokrý.

Západné médiá hovorili o tom, že vraj až 70 percent prípadov nakazených v Rusku nie je oficiálne priznaných úradmi. Po tom všetkom, čím ste prešli, viete si predstaviť, že je to pravda?

Neviem to povedať oficiálne. Každý deň prichádzajú nové výsledky – v rádiu, v televízii –, a sú to naozaj veľké čísla. Neoficiálne si však všetci myslíme, že počty chorých, ktorí sa nakazili, a tých, čo zomreli, sú oveľa vyššie.

Aká je dnes po tom všetkom atmosféra v Rusku? Nenarastá hnev voči súčasnej vláde?

Narastá. Cítiť napätie medzi ľuďmi, ktorí sú z toho frustrovaní a najmä sú

už veľmi unavení, pretože tak ako aj u vás veľké masy, milióny ľudí, stále žijú v maličkých bytoch. Máš byť stále ztvorený, nemôžeš vyjsť, nonstop hučia záchranky, stále ti niekto tvrdí, že všetko je pod kontrolou, a ty vidíš, že nič nie je pod kontrolou, je tu veľké šomranie a napätie. Uvidíme. Majú sa konať voľby, má byť referendum, ktoré vyhlásil náš prezident vzhľadom na jeho ďalšie pôsobenie. Nevie, ako to prejde, pretože z každej strany počúvam, že ľudia s ním nesúhlasia.

Žiješ v Moskve už sedem rokov. Odišiel si tam kvôli svojmu povolaniu, pretože si zasvätený človek. Dnes, s odstupom času, ako vnímaš toto svoje pôsobenie tak ďaleko od Slovenska?

Vnímam to ako dar Boží. Keď sa ma pred siedmimi rokmi v Ríme pýtali, či by som nezmenil svoje pôsobenie – dovedy som bol na Slovensku, v Poľsku a v Taliansku –, či by som nešiel do

Ruska, tak som to vnímal akoby otázku Boha: „Marcel, mám prosbu, nešiel by si prinášať moju lásku, moju radosť, môj úsmev a moje poslanstvo do Ruska?“ Keďže mám to svoje povolanie, stále chcem Bohu hovoriť áno, snažiť sa, hoci viem, aký som slabý a nemožný, hriechy... Rusko je pre mňa obrovským darom, už len z dôvodu, že si tu menšinou. Keď sme na stretnutí a ty sa predstavíš a povieš, že si z Katolíckej cirkvi, tak sa ťa dotýkajú, že wow, katolík (smiech).

Ty si vo svojej komunite, kde ste piati zasvätení fokalariáni z rôznych kútov sveta. Nemáš v tej veľkej, dvadsaťmiliónovej Moskve pocit frustrácie? Vidíš zmysel svojej misie?

Otvorene? Mal som obrovskú krízu a niekedy ju mám, ono sa to vracia. Predstav si obrovskú púšť a naozaj, ale doslovne, ty si jedno zrníčko na tej obrovskej púšti a to jedno zrníčko má celú tú púšť nejakou zapáliť pre Božiu

vec, alebo prinášať nádej, nejaké spásateľské veľké vízie, a uvedomuješ si, že vlastne nie si nikým, ničím. Si tým malým zrníčkom a vlastne je jedno, či tu si, alebo nie si. Keď som stlačený niekde v metre, milióny ľudí každý deň na ulici, s kamennými tvármi, všetci do teba vrážajú, nikto sa ti neospravedlní, tvrdosť, veľké napätie, nervozita... a ty sa niekoľko rokov snažíš, snažíš, a nič, a nič, tak príde otázka: Čo tu robím, prečo som tu, budem niekomu chýbať? Ak by som tu nebol, nič by sa nezmenilo.

Keby však ľudstvo od začiatku do konca stále takto zmýšľalo, tak sa na tomto svete asi naozaj pozabíjame a nič veľkolepé by nevzniklo. Preto cítim, že tam, kde som, a myslím si, že každý z nás, tam, kde sme v tom danom okamihu a robíme veci z lásky, robíme ich pre ľudstvo a pre Boha, že sa dejú veľké veci či v malom, či vo veľkom, že to má význam. Hoci, priznávam, niekedy prídu tie krízy a je to veľmi ťažké!

Prihláste sa na odber newslettera nm.sk a vyhrajte pobyt v Prahe!

Vyhrajte víkendový pobyt v Centre Mariapoli, Praha-Vinoř (ubytovanie a raňajky) pre 2 osoby.

Termín podľa vlastného výberu a momentálnej obsadenosti Centra Mariapoli Praha-Vinoř (www.centrummariapoli.cz).

Voucher je potrebné uplatniť do konca roka 2020.

Výhercu vyžrebujeme 3. augusta 2020 a kontaktovať ho budeme prostredníctvom e-mailu.

Registrovať sa môžete na našom webe www.nm.sk kliknutím na tlačidlo:

chcem newsletter nm.sk

Katarína Jančíšiová

Taliansko sa nadýchlo

Začiatkom mája sa pre nás skončilo neľahké dvojmesačné obdobie karantény. Prvý raz sa dalo vyjsť z domu a nemyslieť prítom len na tie najzákladnejšie potreby, ako je nákup potravín, drogerie či liekov. Môcť si zašportovať na čerstvom vzduchu som vnímala ako bonus, na ktorý som tak dlho čakala. Prechádzku vo dvojici s manželom či dieťaťom som po toľkých týždňoch považovala za luxus a úprimne som sa z nej tešila.

Ulice sa pomaly zaplňali, ihriská sa postupne otvárali nedeľňavým deťom. Na lavičke som si všimla mamičku s kočíkom pre dvojčičky. Podišla som bližšie a pochválila som jej niekoľkomesačné bábätká. Šťastne sa usmiala a spontánne sa rozrozprávala o období v karanténe po pôrode, bez akejkoľvek pomoci. „Ste výborná mama, zvládli ste to. Teraz už bude pre vás všetko ľahšie,“ povzbudila som ju. Iná staršia žena, stojaca obďaleč, sa hrdo ozvala: „Všetci sme to zvládli. Deti a vnúčatá som nevidela po celý ten čas. Naučilo ma to však žiť lepšie v prítomnosti, lebo som si uvedomila, že tu už zajtra nemusím byť.“

Čas v karanténe nás jednoznačne obohatil, pomyslela som si. Jasné je, že asi v žiadnej rodine nechýbali problémy spojené s „vynúteným“ spoložitím členov rodiny.

Napätie vyvolané už len samotným pocitom neviditeľného ohrozenia novým vírusom, práca a škola z domu, chýbajúci pohyb a neistota z ďalšieho vývoja koronakrízy v každom z nás vzbudzovali isté obavy. Ak sme sa prestali kontrolovať, pocit tiesne poľahky prerástol do drob-

ných konfliktov medzi nami či túžby izolovať sa od ostatných. Asi to bola najlepšia previerka našich vzťahov. Podrástli sme v empatii, naučili sme sa lepšie komunikovať a poznať vlastné limity. Posilnené, úprimné vzťahy medzi nami sú pozitívnym výsledkom uzavretia medzi štyri steny.

Ako mnohé deti v Taliansku aj tie naše, hoci už nie malé, hneď na začiatku prepuknutia pandémie vzali do rúk štetce a namaľovali dúhu s nápisom *Andrà tutto bene* (Všetko dobre dopadne). Obrázok nám visí na dverách doteraz. Počet nakazených a úmrtí v Taliansku výrazne klesol, život sa vrátil do takmer normálnych koľají. Len deti nenastúpili do školy a hranice štátov sa, dúfam, čoskoro začnú otvárať. Pre pozdvihnutie ekonomiky, ktorá stojí najmä na cestovnom ruchu, je to veľmi dôležité.

Taliani si vedia užívať život, milujú spoločnosť a vysedávanie na námestiach. Možno tá disciplinovanosť im trochu chýba. Rúška nie sú a neboli povinné pri pohybe vonku, no je pravda, že aj napriek tomu sa pre mnohých stali každodennou súčasťou. Horšie je to so sociálnym odstupom.

Postávanie pred barmi s kávou či drinkom v ruke je ťažké praktizovať na vzdialenosť dvoch metrov. Po toľkom odlúčení sa mnohí veľmi radi vrátili k horúcim objatiam a bozkom na líca. Chladnému mávnutiu cez ulicu už, zdá sa, odzvonilo. Najmä mladí majú pocit, že môžu konečne dobehnúť mesiace „spoločenskej pasivity“, a tak sa veselo zhlukujú v parkoch. A policajné hliadky všetko kontrolovať nestíhajú. Ktovie, prečo dvojmesačné odriekanie v niektorých neposilnilo naše „civilizované ja“, ktoré chápe, čo znamená brať ohľad aj na druhých.

Naopak, veľmi zodpovedný prístup som zažila v reštaurácii: meranie teploty, potrebné rozostupy medzi stolmi, rukavice, dezinfekčné gély, platenie kartou... Rovnako aj organi-

zácia trhu je neuveriteľne, až prekvapivo dôsledná. Horúca talianska krv pri vyšších teplotách, ktoré už koncom mája často vystúpili na 30 stupňov, akoby začínala vriieť. Verím však, že aj krásna južanská nátura si uvedomuje, že ľad je ešte stále veľmi tenký.

Azda čoskoro budem môcť zvesiť z dverí dúhu s nápisom a odložiť si ju do zásuvky ako spomienku na náročné, no veľmi prínosné obdobie.

Slovo pandémie pochádza z dvoch gréckych slov – *pan*, čo znamená *všetci*, a *demos*, čo prekladáme ako *ľud*. Pandémia sa teda dotýka nás všetkých a vyžaduje si odpoveď každej osoby. Myslím si, že našou reakciou na uvoľňovanie opatrení by mala byť vnímavosť a citlivosť na druhých, ktorej sme sa práve počas nedávnych týždňov mohli viac naučiť. Bol by to azda ten najväčší úspech, ktorý by si naša európska spoločnosť, tak málo zvyknutá na nečakaný diskomfort, mohla pripísať na svoj účet.

Ktovie, prečo dvojmesačné odriekanie v niektorých neposilnilo naše „civilizované ja“, ktoré chápe, čo znamená brať ohľad na druhých.

„Každý, kto plní vôľu môjho Otca, ktorý je na nebesiach, je môj brat i sestra, i matka.“
(Mt 12, 50)

Evanjeliium podľa Matúša opisuje jednu udalosť z Ježišovho života, ktorá sa ani nezdá veľmi dôležitá: jeho matka a príbuzní sa vybrali do Kafarnauma, kde sa pri ohlasovaní lásky Otca nachádzal spolu so svojimi učeníkmi. Chceli ho navštíviť a porozprávať sa s ním a zrejme mali za sebou dlhú cestu. Nevošli tam, kde bol Ježiš, ale poslali mu odkaz. „Vonku stojí tvoja matka a tvoji bratia a chcú sa s tebou rozprávať.“

Rodinné vzťahy boli v izraelskom národe iste veľmi dôležitým prvkom: samotný národ sa považoval za Božieho „syna“, dediča jeho prísľúbení a jeho príslušníci sa považovali za „bratov“.

Ježiš však prišiel s neočakávaným postojom, slávnostným gestom ukázal na učeníkov a povedal:

„Každý, kto plní vôľu môjho Otca, ktorý je na nebesiach, je môj brat i sestra, i matka.“

Ježiš tu zjavuje nové hľadisko: ktokoľvek sa môže cítiť súčasťou tejto rodiny, ak sa snaží spoznávať a plniť vôľu jediného Otca.

Ktokoľvek: dospelý alebo dieťa, muž alebo žena, zdravý alebo chorý, z tej či onej kultúry alebo spoločenského postavenia. Ktokoľvek: každý človek v sebe nesie Boží obraz. Dokonca každý človek stojí osobne priamo pred Bohom a môže sa s ním zoznámiť a nadviazať priateľstvo.

Ktokoľvek teda môže plniť Božiu vôľu, ktorá spočíva v láske k Bohu a k bratovi. A ak milujeme, Ježiš nás považuje za svojich prí-

buzných, za svojich bratov a sestry. Je to naša najväčšia príležitosť, ktorá nás prekvapí, no aj oslobodí od našej minulosti, od našich obáv a vlastných schém. Pri takomto pohľade môžu byť aj naše obmedzenia a nedokonalosti odrazovým mostíkom k sebarealizácii. Vo všetkom postrehneme výraznú kvalitatívnu zmenu.

„Každý, kto plní vôľu môjho Otca, ktorý je na nebesiach, je môj brat i sestra, i matka.“

Istým spôsobom sa dokonca môžeme stať akoby Ježišovou matkou. Tak ako sa Mária dala k dispozícii Bohu od okamihu zvestovania až po Kalváriu a zrod Cirkvi, takisto aj každý z nás môže dať v sebe zrod Ježišovi, keď žijeme podľa evanjelia, vo vzájomnej láske a prispievame k vytváraniu Ježišovej prítomnosti v spoločensťve.

V tomto duchu sa Chiara Lubichová prihovarila k tým, ktorí chcú žiť podľa Slova života, s výzvou: „Buďte rodinou“. Sú medzi vami osoby, ktoré prechádzajú duchovnými alebo morálnymi skúškami? Usilujte sa im porozumieť viac než matka, prinášajte im svetlo slovom a či príkladom. Nedopustite, aby neboli obklopení rodinným teplom a neprestajne ho znásobujte. Trpia niektorí spomedzi vás fyzicky? Nech sú vašimi najmilšími bratmi. [...] Nikdy nedajte prednosť žiadnej činnosti akéhokoľvek druhu [...] pred rodinným duchom s osobami, s ktorými žijete.

Kamkoľvek by ste šli prinášať Kristov ideál [...], nemôžete urobiť nič lepšie, než to, že sa budete usilovať citlivo, rozvážne, avšak s rozhodnosťou vytvárať ducha rodiny. A ten je pokorný, dobroprajný,

láskeyplný, nenadáva sa [...], je pravou láskou.“¹

„Každý, kto plní vôľu môjho Otca, ktorý je na nebesiach, je môj brat i sestra, i matka.“

Každý z nás môže v každodennom živote objaviť úlohu, ktorú mu Boh zveril pri budovaní veľkej ľudskej rodiny.

V sýrskom meste Homs sa v budove školy Gréckej pravoslávnej cirkvi nachádza školský klub detí, ktorý po vyučovaní navštevuje vyše 150 zväčša moslimských detí. Sandra, riaditeľka tohto zariadenia, hovorí: „Poskytujeme prívětivé prostredie a pomoc v rodinnej atmosfére založenej na dialógu a vysvetľovaní hodnôt. Pomáha nám pri tom skupina učiteľov a špecialistov. Mnoho detí je poznačených traumami a utrpením. Niektoré sú apatické, iné zas agresívne. Radi by sme u nich obnovili dôveru v samých seba aj k ostatným. Zatiaľ čo rodiny sú neraz kvôli vojne roztrieštené, medzi nami opäť nachádzajú vôľu a nádej začať znova.“

Letizia Magriová

¹ Chiara Lubichová, v časopise Gen's, 30 (2000/ 2), s. 42.

„Kto nás odlúči od Kristovej lásky?“ (Rim 8, 35)

Apoštol Pavol napísal kresťanom v Ríme mimoriadne hlboký a obsahovo bohatý list. Opisuje v ňom, ako mocne pôsobí evanjelium v živote každého človeka, ktorý ho prijme, a aj revolúciu, ktorú toto ohlasovanie prináša: Božia láska nás oslobodzuje!

Pavol to sám zakúsil a chce o tom svedčiť slovom aj príkladom. Jeho vernosť Božiemu povolaniu ho privádza až do Ríma a tam bude mať možnosť dať svoj život za Pána.

„Kto nás odlúči od Kristovej lásky?“

Krátko predtým Pavol potvrdil: „Boh je za nás“¹. Božia láska k nám je pre Pavla láskou verného ženícha, ktorý nikdy neopustí svoju nevestu, ku ktorej sa slobodne pripútal nerozlučným zväzkom, ktorý spečatil vlastnou krvou.

Boh teda nie je sudcom, ale práve naopak, stáva sa naším ochrancom.

Preto nás od neho nemôže nič odlúčiť, keď sa s ním stretávame prostredníctvom Ježiša, jeho milovaného syna.

Žiadna veľká alebo malá ťažkosť, ktorá môže na nás doľahnúť zvnútra či zvonku, nie je pre Božiu lásku neprekonateľnou prekážkou. Svätý Pavol, apoštol, hovorí, že práve v týchto situáciách sa „super-víťazom“ stáva ten, kto dôveruje Bohu a odovzdá sa mu!²

Žijeme v časoch super-hrdinov a super-postáv, ktoré si namýšľajú, že aroganciou a mocou všetko prevalcujú. Ponuka evanjelia spočíva v tvorivej miernosti a otvorenosti voči názorom druhého.

„Kto nás odlúči od Kristovej lásky?“

Pre lepšie pochopenie a žitie tohto slova života nám môže pomôcť odporúčanie Chiary Lubichovej: „Samozrejme, my veríme, alebo aspoň hovoríme, že chceme veriť v Božiu lásku. Veľmi často však [...] naša viera nie je taká odvážna, ako by mala byť. [...] počas rôznych skúšok, napríklad pri chorobách alebo pokušeniach. Veľmi ľahko sa môže stať, že nás preniknú pochybnosti: ‚Naozaj ma Boh miluje?‘ Lenže my nesmieme zapochybovať. Musíme sa s dôverou bezhranične zveriť Božej láske. Tmu a prázdnotu, ktoré môžeme zakúšať, musíme prekonávať láskyplným objímaním kríža. A potom sa vrhnúť milovať Boha tým, že budem plniť jeho vôľu a milovať blížneho. Ak budeme takto postupovať, zakúsime spolu s Ježišom silu a radosť zmŕtvychvstania. Na vlastnej koži pocítíme pravdivosť poznatku, že pre toho, kto verí a odovzdáva sa do jeho lásky, sa všetko zmení: negatíva na pozitíva, smrť na prameň života a z temnôt uvidíme vychádzať nádherné svetlo.“³

„Kto nás odlúči od Kristovej lásky?“

Tí, čo nepoľavia vo viere v Božiu lásku, ukazujú ľudstvu východisko aj počas pochmúrnej vojnovnej tragédie. „Naša krajina sa tu na Balkáne ocitla v nezmyselnej vojne. Do môjho oddielu prichádzali aj vojaci priamo z frontu, z prvej línie, často mávali vnútorné traumy, pretože videli zomierať príbuzných a priateľov priamo pred svojimi očami. Nemohol som pre nich nič viac urobiť, len ich každého jedného milovať, ako som vedel.

V zriedkavých chvíľkach pokoja som sa usiloval porozprávať sa s nimi o veciach, ktoré má človek v takej situácii vo svojom vnútri. Dospeli sme však aj k rozhovoru o Bohu, pretože mnohí z nich neboli veriaci. Počas jedného z týchto momentov som navrhol pozvať kňaza, aby odslúžil svätú omšu. Všetci súhlasili a vyskytli sa aj takí, čo pristúpili k sviatosti zmierenia po dvadsiatich rokoch. Môžem povedať, že Boh tam bol s nami.“

Letizia Magriová

¹ Porov.: Rim 8, 31.

² Porov.: Rim 8,37.

³ Chiara Lubichová, *Parola di Vita agosto 1987*, tamtiež, *Parole di Vita*, spracoval Fabio Ciardi (*Opere di Chiara Lubich 5*; Città Nuova, Rím 2017), s. 393.

Slovo života pre deti

„Každý, kto plní vôľu môjho Otca, ktorý je na nebesiach, je môj brat i sestra, i matka.“ (Mt 12, 50)

Byť Ježišovým bratom, sestrou i matkou

Jeho matka a príbuzní ho hľadajú, lebo sa s ním chcú porozprávať.

Apoštolí povedali Ježišovi: „Vonku stojí tvoja matka a tvoji bratia a chcú sa s tebou rozprávať.“

Ježiš ukázal na učeníkov a povedal: „Každý, kto plní vôľu môjho Otca, ktorý je na nebesiach, je môj brat i sestra, i matka.“

Pavla šla navštíviť svoju kamarátku Noemi a začali sa hrať hru na princeznú. Pavla hovorí: „Ja budem princezná!“

Aj Noemi by chcela byť princeznou, ale z lásky k Pavle prijíma rolu princa.

Pekne sa hrajú, a keď nastala chvíľa rozlúčky, Pavla ďakuje Noemi za skutok lásky, ktorý urobila.

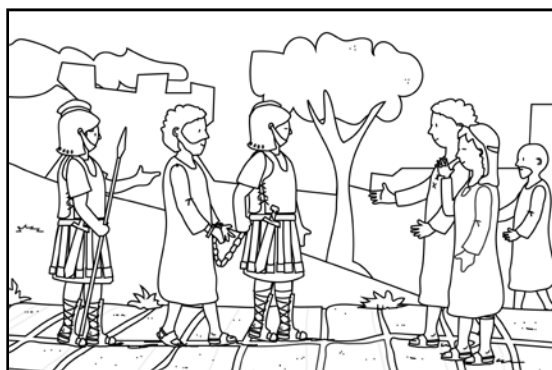
Slovo života pre deti

„Kto nás odlúči od Kristovej lásky?“ (Rim 8, 35)

Sme super víťazi!

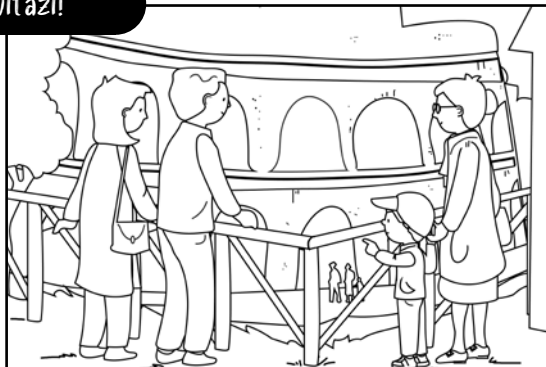
Pavol prišiel po dlhej ceste do Ríma: musel prekonať veľa ťažkostí, mal hlad, bol zranený, musel utekať pred ľuďmi, ktorí ho chceli zabiť.

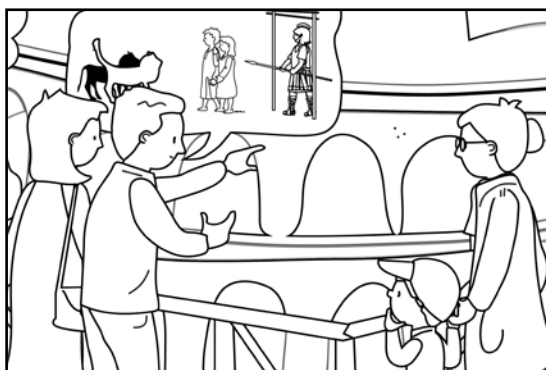
A na konci svojho života dosvedčuje, že Boh ho nikdy nenechal samého.

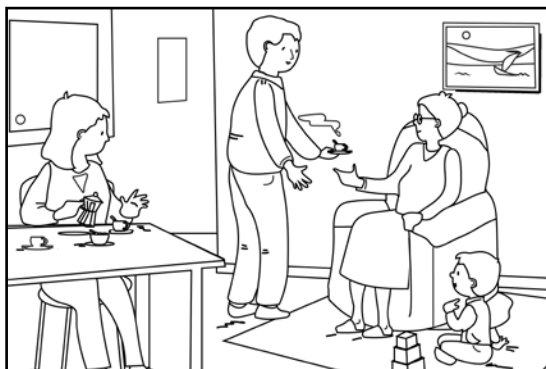
Svätý Pavol kresťanom v Ríme napísal, že práve v takýchto situáciách sa „super-víťazom“ stáva ten, kto dôveruje Bohu a odovzdá sa mu!

Edko sa prednávkom presťahoval do Ríma. Jedného dňa ho prišla navštíviť stará mama a pri istej príležitosti šli všetci spolu na prehliadku Kolosea. Edko sa pýta ocka: „Čo sa tam vnútri robilo?“

Ocko mu vysvetľuje, že v časoch starej Rímskej ríše, za prenasledovania, boli v aréne Kolosea kresťania trhaní levmi. Edko v tichosti počúva.

Keď sa vrátili domov a rozprávali sa s ockom a mamkou, Edko povedal: „Pre Ježiša by som sa nechal roztrhať levmi aj ja.“

Edkova skúsenosť

SLOVO ŽIVOTA PRE MLADÝCH

Júl 2020

„Každý, kto plní vôľu môjho Otca, ktorý je na nebesiach, je môj brat i sestra, i matka.“
(Mt 12, 50)

Ježiš tu zjavuje nový rozmer: ktokoľvek sa môže cítiť súčasťou tejto rodiny, ak sa snaží spoznávať a plniť vôľu jediného Otca.

Ktokoľvek: dospelý alebo dieťa, muž alebo žena, zdravý alebo chorý, z tej či onej kultúry alebo spoločenského postavenia. Ktokoľvek: každý človek v sebe nesie Boží obraz. Dokonca každý človek stojí osobne priamo pred Bohom a môže sa s ním zoznámiť a nadviazať priateľstvo.

„Každý, kto plní vôľu môjho Otca, ktorý je na nebesiach, je môj brat i sestra, i matka.“

A ak milujeme, Ježiš nás považuje za svojich príbuzných, za svojich bratov a sestry. Je to naša najväčšia príležitosť, ktorá nás prekvapí, no aj oslobodí od našej minulosti, od našich obáv a vlastných schém. Pri takomto pohľade môžu byť aj naše obmedzenia a nedokonalosti odrazovým mostíkom k sebarealizácii. Vo všetkom postrehneme výraznú kvalitatívnu zmenu.

V tomto duchu sa Chiara Lubichová prihovorela k tým, ktorí chcú žiť podľa Slova života, s výzvou:

„Buďte rodinou. Sú medzi vami osoby, ktoré prechádzajú duchovnými alebo morálnymi skúškami? Usilujte sa im porozumieť viac než matka, prinášajte im svetlo slovom a či príkladom. Nedopustite, aby neboli obklopení rodinným teplom a neprestajne ho znásobujte. Trpia niektorí spomedzi vás fyzicky? Nech sú vašimi najmilšími bratmi. [...] Nikdy nedajte prednosť žiadnej činnosti akéhokoľvek druhu [...] pred rodinným duchom s bratmi, s ktorými žijete. Kamkoľvek by ste šli prinášať Kristov ideál [...], nemôžete urobiť nič

lepšie, než to, že sa budete usilovať citlivo, rozvážne, avšak s rozhodnosťou vytvárať ducha rodiny. A ten je pokorný, dobroprajný, láskyplný, nenadúva sa sa [...], je pravou láskou.“

Skúsenosti zo sveta

V sýrskom meste Homs sa v budove školy Gréckej pravoslávnej cirkvi nachádza školský klub detí, ktorý po vyučovaní navštevuje vyše 150 zväčša moslimských detí. Sandra, riaditeľka tohto zariadenia, hovorí: „Poskytujeme priateľské prostredie a pomoc v rodinnej atmosfére založenej na dialógu a vysvetľovaní hodnôt, pomáha nám skupina učiteľov a špecialistov. Mnoho detí je poznačených traumami a utrpením. Radi by sme u nich obnovili dôveru v samých seba aj k ostatným. Zatiaľ čo sú rodiny v dôsledku vojny neraz roztrieštené, tu opäť nachádzajú vôľu žiť a nádej začať znova.“

www.teens4unity.org

SLOVO ŽIVOTA PRE MLADÝCH

„Kto nás odlúči od Kristovej lásky?“

(Rim 8, 35)

„Samozrejme, my veríme, alebo aspoň hovoríme, že chceme veriť v Božiu lásku.

Veľmi často však [...] naša viera nie je taká odvážna, ako by mala byť. [...] počas rôznych skúšok, napríklad pri chorobách alebo pokúšeniach. Veľmi ľahko sa môže stať, že nás preniknú pochybnosti:

„Naozaj ma Boh miluje?“

Lenže my nesmieme zapochybovať. Musíme sa s dôverou, bezhranične zveriť Božej láske.

Tmu a prázdnotu, ktoré môžeme zakúšať, musíme prekonávať láskyplným objímaním kríža.

Prečo sa nevrhnúť milovať Boha tým, že budeme milovať blížneho?

Ak budeme takto postupovať, zakúsime spolu s Ježišom silu a radosť zmŕtvychvstania.

Na vlastnej koži pocítíme pravdivosť poznatku, že pre toho, kto verí a odovzdáva sa do jeho

lásky, sa všetko zmení: negatíva na pozitíva, smrť na prameň života a z temnôt uvidíme vychádzať nádherné svetlo.“

Boh teda nie je sudcom, ale práve naopak, stáva sa naším obhajcom.

Preto nás od neho nemôže nič odlúčiť, keď sa s ním stretávame prostredníctvom Ježiša, jeho milovaného Syna.

Žiadna veľká alebo malá ťažkosť, ktorá môže na nás doľahnúť zvnútra či zvonku, nie je pre Božiu lásku neprekonateľnou prekážkou. Svätý Pavol, apoštol, hovorí, že práve v týchto situáciách sa „super-víťazom“ stáva ten, kto dôveruje Bohu a odovzdá sa mu!

Žijeme v časoch super-hrdinov a super-postáv, ktoré si namýšľajú, že aroganciou a mocou všetko prevalcujú. Ponuka evanjelia spočíva v tvorivej miernosti a otvorenosti voči názorom druhého.

Iný nákup

Lístoček so zoznamom vecí, ktoré som chcela kúpiť, som si ako zvyčajne zabudla doma. A tak som chodila pomedzi regály a popamäti som do vozíka vkladala potraviny. Keď som sa nakoniec postavila do radu k pokladni, začula som plač dieťaťa. Vysoký, priam srdcervúci plač chlapčeka, ktorý sa blížil ku mne. Rad predou mnou sa hýbal len veľmi pomaly, a tak som mala možnosť pozorovať scénu, ktorá sa ako divadlo odvíjala pred všetkými čakajúcimi. Mama sa zjavne trápila so svojím možno päťročným synčekom, viedla s ním ťažko zvládnuteľný boj.

Dieťa nariekalo, kopol, chcelo vystúpiť z vozíka, jednoducho malo inú predstavu ako jeho mama. Ľudia sa odvracali, šomrali, našli sa aj takí, čo smerom k žene vyslali prisilné slová. Čoskoro som si však všimla, že chlapček sa nespráva ako bežné trucovité dieťa. Jeho slzy boli úprimné, až zúfalé. Mala som pocit, že všetky tie postavy okolo seba vníma ako svojich nepriateľov a obchod je preňho väzením. Toto dieťa bolo špeciálne... Mladá matka mala neuveriteľnú trpezlivosť, dieťa potichu napomínala, usádzala späť do vozíka, láskavo i prísne mu dohovárala. Situácia sa však nijako nezlepšovala a napätie medzi ľuďmi sa stupňovalo.

Prišlo mi ich oboch ľúto a začala som rozmýšľať, čo pre nich môžem urobiť. S plným vozíkom som sa presunula na parkovisko a všimla som si, že mamička malého „bojovníka“ nakladá tašky do svojho auta len kúsok odo mňa. Dieťa naďalej kričalo a dožadovalo sa maminho objatia. Zrazu som vo svojom vnútri jasne cítila, že tá žena ma potrebuje. Túžila som jej vyjadriť svoju blízkosť, obrániť ju pred všetkými tými

odsudzujúcimi pohľadmi a vytvoriť okolo nej akýsi štít, ktorý by zastavil prival všetkých negatívnych poznámok. Pohla ma láska, ktorá mi dodala odvalu, aby som sa k mladej žene priblížila. Predstavila som sa a vzápätí som dodala: „Vidím, aké to máte ťažké. Váš chlapček je výnimočný. Máte však aj veľa trápenia, však? Je mi to naozaj veľmi ľúto.“ Ženine oči sa rozšírili od prekvapenia, bolesť v nich sa nedala skryť. Rozplakala sa a ja som ju celkom spontánne objala.

Vypustila zo seba všetko trápenie, samotu, nepochopenie, neistotu. Hneď sa rozrozprávala o svojom synčekovi, ktorý, ako som správne predpokladala, trpel poruchami správania. Chcela odo mňa konkrétne rady, no nie som psychologička ani špeciálna pedagogička, a tak som jej nemohla toho veľa povedať. Povzbudila som ju však, aby čím skôr navštívila odborníka a dala sa sprevádzať na ceste výchovy niekým, kto pre jej synčeka bude chcieť len to najlepšie tak ako ona. Prisľúbila to najmä sama sebe.

Keďže mi na krku zbadala retiazku s krížikom, opýtala sa, či som veriaci. Bola rada, že stretla niekoho, kto ju pochoopil, kto sa jej nestránil a dokonca ju – neznámu osobu – objal a sľúbil jej, že sa za ňu a jej chlapčeka bude modliť.

Rozlúčili sme sa ako známe, možno priateľky, no najmä matky, ktoré spája rovnaký dar – mať deti a učiť sa ich vychovávať. Do auta som nastúpila obohatená o bolesť a nádej človeka, ktorého mi Boh poslal do cesty, ktorému som mohla prejavíť viac než empatiu. Mohla som mu sprostredkovať jeho lásku.

K. J.

Boh sa stará

Moja neter Marta sa ocitla vo veľmi ťažkej rodinnej situácii. Jej manžel Jozef bol jediný syn matky. Po sobášii sa neter prisťahovala k manželovi. Bývali s matkou v rodinnom dome. Postupne sa im narodili štyri deti. Ako pribúdali roky, dom potreboval údržbu, modernizovali ho: vymenili okná, dvere, podlahy, kúpili novú kuchynskú linku, rekonštruovali kúpeľňu a celý dom zvonku zateplili. S vedomím, že Jozef nemá súrodencov, vlastnícke vzťahy neriešili. Dom patrilo matke. Pred asi piatimi rokmi – po 25 rokoch spoločného bývania – sa správanie matky tak zmenilo, že dala návrh na súd, aby sa z domu vysťahovali.

Na súde neuspela, ale spolužitie sa stalo neznesiteľným. Marta a Jozef hľadali spôsob, ako zabezpečiť pre rodinu nové bývanie. Vybavovali si hypotekárny úver, ale banka požadovala zábezpeku. Vtedy som sa rozhodla a ponúkla im ako zábezpeku môj byt – s vedomím, že oň môžem prísť, ale aj s vierou, že Boh sa postará.

A Boh sa postaral. V priebehu jedného roka vybavili všetko potrebné: kúpili montovaný rodinný dom, svojpomocne ho dokončili a minulý týždeň skolaudovali.

A. H.

Adopcia na blízko

Jedného dňa začiatkom októbra prišla do našej psychiatrickej ambulancie pacientka. Držala v ruke výmenný lístok od gynekológa so žiadosťou o odborné vyšetrenie a potvrdenie zdravotnej indikácie na interrupciu. V preklade to znamená, že som mal potvrdiť ortieľ smrti pre nedávno počaté dieťa.

Cítil som vážnosť chvíle, že tu ide o život človeka. Cítil som, že by som to mohol ľahko pokaziť. Cítil som sa veľmi slabý na túto úlohu. Preto som veľmi intenzívne poprosil Ducha Svätého o pomoc.

Potom som vypočul pacientku, ktorá mi v slzách vyzprávala dôvody, prečo sa odhodlala na tento krok: mala za sebou niekoľko tehotenstiev, jedno z detí zomrelo hneď po pôrode, po ďalšom pôrode prišli psychické ťažkosti, ktoré viedli až k hospitalizácii. Medzitým manžel začal čoraz viac vysedať v krčmách a pri automatoch. Teraz jej vôbec nedáva peniaze na živobytie. Nemá z čoho zaplatiť byt, nemá na stravu pre deti a v tejto situácii ešte tehotenstvo! Ako uživí ďalšie dieťa, keď nevládze uživiť tieto? A manželstvo sa rozpadá...!

Po vypočutí jej dôvodov som bol na rade ja. Veľmi opatrne som poukazoval na nesmiernu hodnotu ľudského života, že má väčšiu hodnotu než všetky poklady sveta a že interrupciu hodnotím ako zabitie človeka.

Potom som jej dával rôzne ponuky, návrhy na záchranu. Nezabrali. Okrem iného som jej navrhol, aby dieťa donosi-la, že si ho potom adoptujem. Na to mi odpovedala, že ak by ho už porodila, nemala by svedomie dať ho niekomu inému. Bol som už v koncoch, keď mi napadla spásonosná myšlienka, ktorú som ihneď vyslovil: ponúkol som sa za kmotra, že ako krstný budem mať právo a povinnosť vypomáhať aj finančne... (už aj pred pôrodom). Na túto ponuku zareagovala. Potom som konkretizoval tento návrh. Ponúkol som jej, že ako budúci kmotor jej budem mesačne prispievať sumou 100 eur a po pôrode 150 eur.

Po krátkom zaváhaní nakoniec zrušila dôvod, prečo sem prišla. Dohodol som sa s ňou, že ešte v ten večer príde-me s manželkou na kávu. Keď prezradila, že nemá ani na kávu, vybral som balenie kávy a bonboniéru a podal som jej. Odchádzala so slzami radosti a vďačnosti.

Večer sme prišli s Marikou do jej bytu na objednanú kávu s taškou proviantu a so 100 eurami v obálke. Odvtedy som to robil mesačne pravidelne. Vidím v tom istý variant „adopcie na dialku“ – teda, „adopciu na blízko“.

Celý tento „adopčný proces“ sprevádzali modlitby môjho spoločenstva.

M. a F. P., archív NM

Brečtan

Prišla jar, a keďže pri dome máme malú záhradku, išli sme s manželom sadiť. Všetko sme rozvrhli a začali. „Semienka ťahajúcej sa tekvice dajme k plotu, keď vyrastú, budú sa mať kde ťahať,“ povedala som manželovi. Semienka sa zakorenili a vyrástli v hojnom počte. Slniečko hrialo a ony sa vypínali na plot. Konáriky plné plodov sa prehupli aj k susedovcom.

A vtedy mi napadlo, aj keď máme dobré susedské vzťahy a nežijeme v pokoji, či to susedom neprekáža. Išla som k susede a povedala jej, že tekvica sa ťahá po jej plote a že všetky plody na jej strane si môže zobrať, sú pre nich. Nenamietala, len povedala, že chcú robiť nový plot. Nenapadlo mi prečo.

Blízko susedovho plotu sme mali posadený brečtan a ten bol tiež ťahavý.

Plody zo záhrady sme na jeseň pozbierali a s nimi aj tekvice. Plot sme očistili, ale suseda aj vtedy povedala, že chcú robiť nový plot. Rozmýšľala som, čo by som ešte mohla urobiť, lebo som mala dojem, že susede niečo prekáža.

Pre dobré susedské vzťahy som ostrihala brečtan pri plote a vykopala ho aj s korenkami. V srdci som mala akýsi väčší pokoj. A keď som čítala slovo života „Pripravte cestu Pánovi, vyrovnajte mu chodníky“, bola som rada, že som nelipla na peknom brečtanovom plote, ale že som upevnila susedské vzťahy. Pochopila som, že musím byť citlivejšia na potreby alebo priania druhých. Naša suseda viac o plote nehovorila.

D. V.

Máte aj vy podobný príbeh zo života? Podel'te sa!

Svoje svedectvá nám môžete poslať na emailovú adresu casopis@nm.sk. Radi ich uverejníme.

Chiara Lubichová

Obdobie mimoriadneho svetla

Leto roku 1949 bolo pre Chiaru Lubichovú obdobím mimoriadneho svetla, vďaka ktorému dokázala „lepšie pochopiť mnohé pravdy viery“¹. Možno povedať, že celé toto obdobie bolo poznačené žitím Božieho slova. Chiara Lubichová neskôr píše: „Páči sa mi, že aj tento najhlbší mystický zážitok, ktorý prežívame, sa nikdy nekončí len kontempláciou, ale poháňa nás, aby sme toto slovo žili s čoraz väčším nasadením.“² Všetky nasledujúce texty sa dotýkajú pochopenia Slova v rokoch 1949 – 1950, aj keď boli napísané alebo vyslovené neskôr. Ak sa neuvádza inak, vychádzajú z doposiaľ nepublikovaných zdrojov.

ŽIVOT A POCHOPENIE SLOVA V LETE ROKU 1949

Zo zápiskov z 26. júla 1949

Mária a Slovo

Rocca di Papa 7. decembra 1972

Pochopili sme, že Mária, zasadená ako vzácne a jediné stvorenie do Najsvätejšej Trojice, bola celá odetá do Božieho slova (porov. Lk 2, 19; Lk 2, 51). A ak Verbum, Slovo, je krása Otca, tak Mária, ktorá je preniknutá Božím slovom, bude tiež nevýslovne krásna. Jedinečnosť Márie – odhliadnuc od toho, že ona bola výnimočne dokonalá – spočívala v tom, čo by malo byť vlastné každému kresťanovi – byť druhým Kristom, Pravdou, Slovom, v osobnosti, ktorú dal Boh každému z nás. Tak ako listy na strome sú rovnaké, a predsa každý je iný, tak je to aj s kresťanmi a vlastne so všetkými ľuďmi. Sú rovnakí, a predsa rozdielni. Nakoniec každý z nás v sebe obsahuje celé tvorstvo. A keďže každý z nás je „tvorstvom“, sme rovnakí, a predsa každý iný.

Zo zápiskov z 19. júla 1949

Pochopila som, že ona je celá Božie slovo, a vnímala som ju ako nevysloviteľne krásnu; celú odetú do Božieho slova (...), ktoré je krásou Otca, dôverným strážcom Ducha vo svojom vnútri.

Slovo v nej bolo ustavične prítomné. Taktó to má byť aj s našou dušou. Žiť slovom neprestajne, zamerať sa úplne a výlučne na slovo.

Opustený Ježiš a Slovo

Zo zápiskov z 19. apríla 1950

Bol to opustený Ježiš, vďaka ktorému sme pochopili, že v každom slove z evanjelia sa ukrýva celé evanjelium. Táto skutočnosť veľmi zjednodušila náš život a upriamila nás na evanjelizáciu duší. [...]

Pre nás žiť slovo znamená žiť opusteného Ježiša.

*Zo zápiskov z roku 1950
(bez presného dátumu)*

Kto srdcom hľadá na neho, nachádza [...] čisté evanjelium.

Živé Slová života

Zo zápiskov z 25. júla 1949

Moje ja (myšlienka na mňa) je „od večnosti“ v Božej myšli, v Slove. Teda „od večnosti“ ma Boh miluje. [...] Tam hore som Božím slovom, ktoré Boh „vo večnosti“ vyslovil.

*Všetko, čo nie je
žitým slovom,
je márnosť.*

Zo zápiskov z 27. augusta 1949

Medzi Svetlom (Božím) a nimi (dušami) sú viac či menej hrubé steny. No od väčšej či menšej intenzity, s akou [...] ja žijem Ideál, čiže Slovo, závisí, do akej miery Svetlo prenikne do týchto duší. Preto je také potrebné ho *žiť!* [...] A tak som pochopila, že je nevyhnutné, aby sme boli neprestajne Kristovým mystickým telom, aby sme ulahčili naliehaniu Svetla na tvorstvo, a mohlo tak prelomiť clonu jeho vôle. Nech naliehanie Svetla zosilnie natoľko, že mu nik nebude schopný odolať... Preto žijem slovo v celej jeho plnosti!

Zo zápiskov z 8. novembra 1950

Každý z nás je na svojom mieste nenahraditeľný. Boh si nás povolal, aby sme boli *ním*, nie aby sme boli obyčajnými fokolarínmi; teda, aby sme boli živými Slovami života.

Snubný aspekt Slova

Zo zápiskov z 8. decembra 1949

Ježiš vo svätostánku ma učil, ako ho mám k sebe vábiť láskou, takmer ho do seba vdychovať. A keďže on je Slovom života, ak *budem žiť toto slovo*, budem ho milovať ako nevesta a on bude vo mne... *Tým, že budem žiť slovo okamih za okamihom.*

Zo zápiskov z 24. júla 1949

Ak chcem prežívať snubný vzťah svojej duše a Slova – „Lásky“, [...] musím sa stať *Božím slovom*. Každá chvíľa, keď žijem slovo, je bozkom na Ježišove ústa, na ústa, ktoré vyriekli iba Slová života.

Zo zápiskov z 26. júla 1949

Celý môj život má byť *výlučne* vzťahom lásky k môjmu Ženíchovi. Všetko ostatné je márnosť. Všetko, čo nie je žitým slovom, je márnosť.

Zo zápiskov z 8. novembra 1950

Pre nás, pre každého z nás je Slovo života odevom, svadobným šatom našej duše, Kristovej nevesty.

NIEKOĽKO KOMENTÁROV K SLOVÁM ŽIVOTA Z ROKOV 1949 – 1951

Zo zápiskov z 22. septembra 1951

„Blahoslavení tí, čo šíria pokoj, lebo ich budú volať Božími synmi.“ (Mt 5, 9)

To, čo zvykneme vyjadrovať pojmom „ten, čo šíri pokoj“, teda „je to filozof, na veci sa pozerá s rozvahou...“, čiže bez obáv, je skutočným vyjadrením Slova života, *posunutým do nadprirodzenej roviny*. Šíriteľ pokoja je ten, ktorý si nikdy nenechá vziať svoj pokoj, ale takmer ustavične sa podieľa na jeho šírení: šíriť pokoj. Je to človek, ktorý, pretože *verí v lásku* (a v tom spočíva celé kresťanstvo, ktoré pozná Boha ako Otca), vie, že všetko, čo *Boh chce* či *dopustí, je pre dobro veci*. Preto nie je dôvod sa znepokojovať. Aj v tomto slove je obsiahnuté celé evanjelium. Veď radostná zvesť je Ježiš a on povedal: „Ego pax vestra.“¹

Byť šíriteľom pokoja znamená *byť Ježišom*. A byť *ním* znamená byť celým evanjelium: „Nech sa vám srdce nevzrušuje...“, „Neboj sa, odteraz budeš rybárom ľudí.“

Zo zápiskov z 10. decembra 1949

„Ak budete mať vieru ako horčičné zrnko a poviete tomuto vrchu: ‚Prejdi odtiaľto ta!‘ – prejde. A nič vám nebude nemožné.“ (Mt 17, 20)

Aby som žila toto Slovo v prítomnom okamihu, aby som bola týmto Slovom v prítomnom okamihu, verím a konám tak, aby vo mne a okolo mňa bol každý vrch presunutý a jeho miesto nahradil Duch Svätý.

Chcem byť týmto živým zázrakom: Duchom Svätým, ktorý sa stal telom.

Preto sa okamih za okamihom oslobodzujem od všetkého, aj od Boha pre Boha, a žijem opusteného Ježiša v prítomnej chvíli.

Opustený Ježiš je Slovo: každé slovo je On.

Viera je láska. Kto verí, miluje. Rovnako, kto pozná, miluje.

Mať vieru, ktorá vrchy presúva, a milovať toto presúvanie. A ja rada presúvam vrchy v sebe, okamih za okamihom, aby tam žil Boh, Duch Svätý.

V priebehu dňa však chcem presunúť každý vrch, na ktorý narazím v duši jedného či viacerých bratov.

Tie vrchy spopolním láskou.

A teda chcem tú ťažkosť, tú opustenosť, ten vrch a verím, že ho presuniem (rada ho presuniem).

Treba predpokladať, že tam nie je, že ten, kto miluje, nevidí prekážku.

A presuniem ju. V srdci musím mať len jedno: *milovať*.

Položiť túto lásku ako základ.

Tak prežijem celý deň presúvaním vrchov a zapalovaním duší.

www.obchod.nm.sk

¹ Pozri *Il grido*, Rím: Città Nuova, 2000, s. 55.

² Paradiso '49, in: *Nuova Umanità* (2008/3) 177, pozn. 1, s. 285–286.

³ Porov. *Jn* 14, 27.

Elena del Niro

Vášeň pre Cirkev

1920
Chiara
Lubichová
2020

Chiara Lubichová bola zakladateľka a prvá prezidentka Hnutia fokoláre, ako aj plodná autorka. Pri stom výročí jej narodenia (1920) si prejdeme niektorými dôležitými etapami Chiarinho života.

Roky 1961 – 1964

Schválenie ad experimentum. Osobný vzťah medzi Pavlom VI. a Chiarou Lubichovou. Chiara pochopí Máriino stábat. Cesty za železnú oponu.

Dvadsiaty tretí marec 1962 je pre mladé hnutie dátum, ktorý sa zapísal do histórie: schválenie Pravidiel fokolarínov *ad experimentum*, prvé oficiálne potvrdenie zo strany Svätej stolice prostredníctvom Agatangeloda Langasca OFM Cap, externého asistenta, ktorého úlohou bolo bdieť nad realizáciou Stanov počas obdobia skúšky. Tento akt, vďaka ktorému sa hnutie „stáva Cirkvou“, sprevádza veľká radosť, no nechýba ani neistota, keďže schválenie sa týka len mužskej časti.

V tomto období Chiara intenzívne prežíva skúsenosť, ktorá sa spája s Máriou pod krížom, keď zbavená všetkého má svojou obetou účasť na Synovej obete. Chiara hľadá na ňu a učí sa „strácať“ aj to najposvätejšie. Počas leta Chiara dospeje k novému poznaniu: 12. augusta toho istého roka objaví vo švajčiarskom Einsiedelne plodivý rozmer Márie Bolestnej, ktorý prýšťa z bolesti a odpútanosti a spája sa s kontempláciou vnútornej krásy Márie v jej *stabat*. Túžba žiť ako Mária Bolestná, Kráľovná všetkých čností, vrchol lásky, sa pre Chiaru stáva životným zameraním: „Mám jedinú Matku na zemi – Máriu Bolestnú.“ O niekoľko rokov si Chiara napíše do denníka: „Sme v „škole“ Márie Bolestnej. [...] Využime preto všetky príležitosti, ktoré nám každý deň prinesie, a nikdy ju nezradíme, pretože by sme tak zradili svoju svätosť. A čo by nám to osožilo, ak by sme aj celý svet

získali, no zanedbali by sme svoju dušu?“ (15. júna 1964).

K prvému oficiálnemu, hoci len čiastočnému uznaniu hnutia zo strany Cirkvi dochádza v počiatočnej fáze koncilového obdobia. Tretieho júna 1963 zomiera pápež Ján XXIII a 21. júna ho vystrieda Giovanni Battista Montini, Pavol VI. Len o niekoľko mesiacov neskôr, v novembri 1963, sú *ad experimentum* schválené Pravidlá ženskej časti Diela. Vďačnosť voči Bohu i Cirkvi za toto nádejné znamenie je veľká, no Dielo teraz zdanlivo tvoria dve oddelené časti, čo nezodpovedá fyziognómii, ktorú vytvoril Boh. Za takýchto okolností pápež Montini prijme 31. októbra 1964 Chiaru prvý raz na audiencii. Pavol VI. so svojou múdrosťou a taktosťou zdôrazní kľúčový bod požiadavky preporenia medzi mužskou a ženskou časťou prostredníctvom rady, ktorú by viedla osoba laického stavu. Pápež prejavuje pochopenie a bezhraničné prijatie: „Nemajte z ničoho strach,“ povie Chiara. „Žiadna forma, nech by pôsobila akokoľvek zvláštne, nie je nemožná. Všetko sa dá.“ Po dlhom období skúmania, počas ktorého sa viackrát zdalo, že Hnutie fokoláre rozpustia a Chiara sa azda utiahne do kláštora, prišiel zvrät – pápež Montini veľkoryso preukázal otvorenosť. Od tej chvíle na podnet Pavla VI. nasledujú viaceré opatrenia, vedúce k definitívnemu schváleniu: Chiara je v novembri 1965 uznaná za prezidentku Máriinho diela, vo februári 1966 je na päť rokov schválená *ad experimentum* Koordinačná rada. Po prvej audiencii nasledujú ďalšie, vďaka ktorým Chiara skrze pápeža zakúša otcovskú lásku Boha. Pavol VI. v načúvaní Duchu Svätému Chiaru povzbudzuje

Túžba žiť ako Mária Bolestná, Kráľovná všetkých čností, sa pre Chiaru stáva životným zameraním.

Foto: CSC

Chiara Lubichová a Eli Folonariová vychádzajú z prvej audiencie u pápeža Pavla VI.

a naznačuje perspektívy rozvoja. „Vy pracujete pre Cirkev,“ povie Chiara 6. septembra 1965. „Táto veta, po ktorej sme tak túžili, oblažila dušu ako ten najsladší balzam,“ zapíše si Chiara do svojho denníka. „Je to chvála Ježišovi medzi nami! Cirkev! Môcť pre ňu pracovať, žiť, zomrieť. A pápež najlepšie vie, či je pravda, že pracujeme skutočne pre Cirkev. Teraz už len musíme zostať verní svojim ideálom.“

Prenasledovaná Cirkev, teda Cirkev za železnou oponou, a ekumenický dialóg sú hlavnými líniami rozvoja pri šírení ducha jednoty a spoločenstva, ku ktorým hnutie nabádal aj pápež Pavol VI. Prvé cesty do krajín pod komunistickým režimom podnikli členovia hnutia už v roku 1955. Ôsmeho septembra toho istého roku Guido Mirti cestuje do Prahy a Cirkvi, žijúcej v utajení, prináša požehnanie pápeža Pia XII. Chiarina túžba pomôcť týmto kresťanom vzrástla ešte viac po udalostiach v Maďarsku v roku 1956. Konkrétnu podobu nadobudla koncom roka 1959, keď Natalia Dallapiccolová, prvá spoločníčka Chiary Lubichovej, prichádza do Berlína, aby založila prvé fokoláre. To sa čoskoro stalo kontaktným miestom pre mnohých z východného Nemecka, ktorí v ňom nachádzali prijá-

tie, povzbudenie, duchovnú silu. V júli 1960 sa tu za prítomnosti Chiary a dona Foresiho konalo prvé mariapoli. Na stretnutí sa zúčastnili aj ľudia pochádzajúci z východnej časti Nemecka. Na audiencii 31. októbra 1964 sa Pavol VI. zaujíma, ako sa hnutie rozšírilo za železnou oponou, a dáva podnet na ďalšiu perspektívu rozvoja: zriadiť v Ríme turistické centrá, ktoré by prijímali ľudí z východnej Európy a udržiavali ich v kontakte so životom kresťanov. Zároveň mali podporovať cesty do krajín za železnou oponou a prinášať tam pomoc a povzbudenie.

Stretnutie s kresťanmi rôznych denominácií nie je plánované, tak ako sa to v histórii hnutia neraz stávalo. V roku 1957 si niektoré evanjelické rehoľné sestry (*Marienschwestern*) pochádzajúce z Darmstadtu (Nemecko) dali medzi sebou vedieť informáciu o pripravovanom mariapoli vo Fiera di Primiero a zúčastnili sa na ňom. Hnutie tak preukázalo zmysel pre dialóg v súlade s vyjadreniami pápežov. V priebehu ďalších rokov sa dialóg na rôznych úrovniach a rozličnými smermi čoraz viac rozvíjal. Na historickej audiencii 31. októbra 1964 sa okrem iného prejavila aj dôvera voči Chiarinej osobe. Pavol VI. Chiaru svojou reakciou na jej otázku: „Je Vaša

A pápež najlepšie vie, či je pravda, že pracujeme skutočne pre Cirkev.

Svätosť spokojná, že pracujem (pre Cirkev)?“ povzbudil, keď jej odpovedal: „Áno, dcérka, z celého srdca.“

Pápež dialógu s celým svetom

Rím 21. januára 1965

Keď som išla na audienciu k Svätému Otcovi Pavlovi VI., osobitne prvý raz, mala som silný dojem, že som stála pred človekom, ktorý miloval výnimočným spôsobom. Pápež hovoril slovami, ktoré boli výrazom múdrosti, čo prekonávala všetky dovtedy platné právne prekážky. Keď som mu predstavovala Dielo, chápal, prijímal ho do svojej duše v celej jeho celistvosti. Sám pápež ma podporil, aby som vyslovila všetko, a uistoval ma: „... všetko sa dá.“ Spomínam si, že som zachytila jasný súzvuk medzi tým, čo mi hovoril pápež, a tým, čo som vnímala ako prichádzajúce od Boha pre budovanie tohto Diela. Tento dojem bol taký silný, až som mala takmer pocit, že pracovňa, kde Svätý Otec prijímal návštevy, akoby nemala strop, a nebo sa spájalo so zemou. [...] Je to pápež dialógu s celým svetom, pápež, čo vidí ľudstvo ako jednu veľkú rodinu, jediný národ.

Úryvok z knihy *Uomini al servizio di tutti, Città Nuova, 1978, s. 105-107*

Ezio Aceti

Vychovávateľ – pelikán

Príroda nám ponúka prototyp vychovávateľa – pelikán letí vysoko, aby videl jasne a mal dobrý rozhľad; vidí ryby v mori a pre svoje malé vyberá dobrú potravu; uloví ich, požuje, a svojim mláďatám ju predloží v takom stave, aby ju boli schopné prijať.

Pelikán lieta do výšky. Vychovávateľ sa na skutočnosť (a dieťa) pozerá v celistvosti, dokáže predvídať ukryté posolstvo a hľadí ďalej, ponad udalosť. Výchovné systémy, ktoré spočívajú na strachu a prísnosti, narážajú na svet, ktorý sa mení, a tie deti, ktoré nemajú pevné pravidlá, sú zas deťmi narcistickej kultúry. Ak sa desaťročné dieťa cíti byť hanblivé, alebo ju niekto na jej hanblivosť upozornil, a pýta sa, čo má robiť, mohli by sme jej povedať, že sa z nej môže stať pozorná, starostlivá žena, ktorá sa bude vedieť zaujímať o druhých. V tom spočíva celý výchovný vzťah: stačí sa na charakter dieťaťa pozeráť pozitívne, aby sme mu umožnili využiť jeho silné stránky. Sebaúcta, prijatie vlastnej krehkosti a presvedčenie o vlastných kvalitách sú pre každého človeka zásadné.

Pelikán vidí ryby v mori. Dieťa si v sebe nesie jasný plán so silným nábojom, no nevie ho odhaliť. My však vieme, že ho v sebe ukrýva. Hnacia sila upriamená na nebo, na osobu, ktorá sa od nás líši, nás presahuje a zároveň nás do seba pojíma. Uvedomujeme si, že naša identita je v skutočnosti definovaná vzťahom s inými a starostlivosťou tých, čo nás milujú. Ľudská bytosť sa teda vyznačuje piatimi charakteristikami: sme vzťah; sme naprogramovaní na lásku; to, čo je pravdivé, prináša radosť a to, čo je falošné, vyvoláva smútok; vždy možno začať odznovu; každý z nás má aj tretie oko, ktorým môžeme zachytiť nadprirodzeno.

Sme vzťah. Štúdie o násilí vidia v neschopnosti prežívať emócie inej osoby hlavnú príčinu agresivity voči druhým.

Práve preto včasná výchova založená na vzájomnej úcte a skutočnosti, že druhých považujeme za zásadných pre vlastnú existenciu, by pri vytváraní veľkej ľudskej rodiny mali mať stále dôležitejšie miesto. V takejto výchove by kategórie ako vlasť, etnická skupina, štát, kontinent mali byť prekonané a mali by prenechať priestor jedinej kategórii univerzálneho bratstva. Vychovávateľ by mal v prvej osobe žiť hodnoty, ktoré odovzdáva.

Sme naprogramovaní na lásku. Vždy, keď prežívame nejakú skúsenosť lásky, cítime, ako náš život napreduje, dozrieva a prekvitá. Láska je v každom človeku prítomná ako túžba darovať sa, hľadať lásku a solidárnosť.

To, čo je pravdivé, prináša radosť a to, čo je falošné, vyvoláva smútok. Realizovaná osoba je šťastná. Naša realizácia nespočíva v možnosti vlastníť majetok, ale vo vedomí, že malo cenu narodiť sa a najmä byť intenzívne milovaní. Radosť je však úzko prepojená s pravdou, ktorá plodí radosť, solidárnosť a spoločenstvo. Lož či faloš nás síce na začiatku môžu priťahovať a lákať, no napokon vedú k skaze a smútku.

Vždy možno začať odznovu. Sme stvorenia, ktoré sa dopúšťajú chýb. Bola by tragédia, keby sme ich nemohli napraviť tým, že by sme si uznali vlastné omyly a požiadali o odpustenie. Zachrániť sa môžeme spolu, ak svoju krehkosť dáme do služby lásky.

Každý z nás má aj tretie oko, ktorým môžeme zachytiť nadprirodzeno. Každý človek je obdarovaný vnútorným cítením, ktoré si pamätá tie najvýznamnejšie a najhlbšie skúsenosti. Tento rozmer upriamuje našu inteligenciu, pod-

Stačí sa na charakter dieťaťa pozeráť pozitívne, aby sme mu umožnili využiť jeho silné stránky.

nečue nás k tomu, aby sme sa rozhodli pre to, čo považujeme za dôležité. Jednou z najpodstatnejších úloh vychovávateľa je rozvíjať v deťoch návyk spoznávať, čo sa odohráva v ich vnútri a na základe toho sa aj rozhodnúť pre to, čo ich rozum považuje za dobré.

Pelikán uloví ryby a požuje ich. Vychovávateľ si musí uvedomiť, koho má pred sebou, musí mu prispôbiť svoj jazyk a metódu, aby mu dieťa porozumelo.

Vychovávateľ pozná hodnoty, žije podľa nich a sám ich zakúša, až kým sa nestanú pohnútkou jeho života. To všetko možno pretaviť do jediného slova: koherentnosť. Klamstvo a faloš sprievádzajú vývoj ľudstva, vyvolávajú vojny a rôzne formy nespravodlivosti. Aby prevládla pravda, ktorá priťahuje, je potrebné spoločensťvo, nielen osobná, ale aj kolektívna koherentnosť. Matka dokáže na seba vziať úzkosť dieťaťa a zahrnúť ho láskou a nehou.

Pelikán predložil potravu svojim mláďatám v takom stave, aby ju boli schopné prijať. Nestačí len darovať. Dar môže niekedy pôsobiť násťojčivo, alebo môže v druhom vyvolať pocit, že si prajeme, aby bol opätovaný. Dar však musí byť skutočný, nezištný, má byť výrazom lásky voči druhému človeku, takému, aký je. Druhý musí cítiť, že prejavu

lásky sa mu dostalo z čistého, úprimného priateľstva. Základom darovania sú nasledujúce štyri postoje: schopnosť počúvať, slovo, obeta, podpora.

Schopnosť počúvať. Dieťa si treba predstaviť ako neznámu, novú a fascinujúcu planétu. Kolkokrát majú rodičia sklon prisúdiť svojim deťom emócie, myšlienky a pocity, ktoré nie sú pravdivé! Sú len projekciou skrytých pocitov samotných rodičov, ktorí majú svoje osobitné túžby a očakávania. Hlboké načúvanie je však predpokladom empatického vzťahu s dieťaťom.

Slovo. S dieťaťom treba hovoriť stále. „Slovo“ je oporou, z dieťaťa sa aj vďaka slovu stáva človek, zatiaľ čo ticho a lož dieťa pripodobňujú zvieratú, pretože sa cíti byť vylúčené z komunikácie. Slovo okrem toho dáva utrpeniu hlboko ľudský význam, a tomu, na koho utrpenie dolahlo, dáva možnosť usmerniť ho a neprežívať ako traumu. Nie všetky slová sú však vhodné.

Výchova má byť proces, ktorý vedie človeka k slobode a samostatnosti. Pri výchove sa treba snažiť druhého chápať a mať účasť na jeho živote.

Obeta. Matka dokáže na seba vziať plač i úzkosť svojich detí a zahrnie ich nehou, jemnosťou a láskou.

Dieťa takto bude schopné milovať, pretože niekto ho už miloval a vzal na

Jednou z najpodstatnejších úloh vychovávateľa je rozvíjať v deťoch návyk spoznávať, čo sa odohráva v ich vnútri.

seba jeho trápenie. Správna starostlivosť, náležitá podpora a patričná obeť sprevádzaná hlbokým načúvaním a vhodnými slovami sú kľúčovými prvkami pre úspešný rast dieťaťa.

Dieťa si svojich rodičov „zvnútorňuje“ už od prvého roku života, nesie si ich v sebe, tak ako aj vzťah s nimi a spôsob komunikácie, ktorý zažíva.

Podpora. Rodičia musia u detí podporovať odstup, inak sa môžu dostať patologické prejavy prílišnej pripútanosti. Podpora zo strany rodiča si však vyžaduje isté predpoklady – schopnosť vidieť na druhom človeku vždy to pozitívne a najmä vidieť ho v prítomnej chvíli stále nového. Židovský filozof Martin Buber (1878 – 1965) tvrdil, že pri autentickom vzťahu je dôležité, aby sa vychovávateľ vedel vcítiť do druhého (počúvanie a obeť); aby vedel hovoriť o svojich vnútorných pocitoch (slovo a podpora); a napokon, aby dokázal nechať druhého slobodného (podľa veku dieťaťa). Táto sloboda, ako plod lásky, zanechá to najvzácnejšie dedičstvo: láskavé slovo, ktoré rezonuje vo vnútri človeka.

Článok je vyňatý z knihy Verso l'uomo, Ezio Aceti – Jesús Moran, Città Nuova

Zuzana Hanusová

Je škoda, že sexuálna výchova bola v našom detstve tabu

Nemali by sme sa zatvárať do duchovnej škatule a o sexualite by sme s deťmi mali rozprávať otvorene, hovoria v rozhovore manželia Fedorišínovci, ktorí absolvovali školu UpToMe na formáciu v sexuálnej a emocionálnej výchove.

Spoločne sa venujú pastorácii detí a mládeže.

Spomínate si, ako s vami rodičia komunikovali o téme sexuality?

Ján: Myslím, že obaja si nepamätáme, že by s nami rodičia tieto otázky riešili. V tom čase a prostredí, v akom sme vyrastali, to rodičia nevnímali ako potrebu.

Do môjho osobného vývoja v správnom období vstúpil jeden kňaz v našej farnosti, ktorý o týchto témach hovoril s nami, mladými, ktorí sme prichádzali na faru. Rozprával s nami veľmi otvorene, v porovnaní s tým, ako sme boli zvyknutí s inými ľuďmi. Bolo to dedinské prostredie, kde sa naozaj tieto témy neriešili tak ako vo veľkých mestách.

Rodičia to teda brali tak, že život sám prinesie odpovede a nejako sa to sami dozviete?

Ján: Áno. Moji rodičia sa aj spohľadli, že spomínaný kňaz to s nami rieši, a boli spokojní, že sme informovaní. Z času na čas otvorili niektoré otázky, teda kontrola tam bola, ale dôverovali tomu kňazovi, že nám to podá správnym spôsobom.

Gabika: Ja si tiež nespomínam na chvíľu, kedy by sme sa s rodičmi rozprávali na túto tému. Bola to tabuizovaná téma, o ktorej sa nerozprávalo. U nás zase boli rehoľné sestry, ktoré prevzali na seba túto rolu, ale s nimi sme nešli do detailov sexuality, skôr sme riešili

vzťahy medzi chlapcami a dievčatami. Naozaj si nespomínam, že by mi to niekto otvorene a cielene vysvetľoval.

Keď sa spätne pozeráte na tento prístup, zdá sa vám to v poriadku?

Gabika: Ťažko povedať. Bola to charakteristika tej doby. Naším rodičom to nikto nevysvetľoval, tak ani oni nemali v sebe potrebu riešiť to s nami. Keď vidím, aké možnosti na komunikáciu sa otvárajú s deťmi dnes, tak vnímam, ako aj cez túto oblasť možno budovať vzťahy a otvorenosť v rodinách.

Keď sme absolvovali ako manželia kurz UpToMe pre formáciu detí v oblasti sexuality a afektivity, tak som si uvedomila, že je to naozaj podstatná súčasť osobnostného vývoja.

Je to škoda, že v generácii našich rodičov, keď sme my boli deti, to bolo tabu a bralo sa to ako niečo, o čom sa nerozpráva, je to tajomstvo, o ktorom sa nemôže nahlas hovoriť...

Tým pádom sme akoby podvedome dostávali signál, že sexualita je niečo zlé, hoci keby to bolo úprimne podané, bol by to, naopak, signál, že sexualita je krásna a podstatná časť nášho života. Bola však taká doba. Dnes by som určite chcela s deťmi o tejto téme hovoriť otvorene a myslím si, že je dôležité, aby rodičia o tom s deťmi hovorili.

Ján: V tom čase nebolo toľko podnetov a možností, pri ktorých by sa deti konfrontovali so sexuálnymi obsahmi, preto to rodičia neriešili. Maximálne nás poslali preč od nejakého filmu, keď tam bola nejaká sexuálna scéna (smiech). Tieto témy boli všeobecne skryté do akejsi škatule, ktorú takmer nikto neotváral, alebo otvárali až neskôr, keď mali pocit, že je nutné to riešiť.

Ešte aj dnes sú v kresťanskom prostredí ľudia, ktorí povedia, že doba je už aj tak presexualizovaná, prečo by sme sa ešte aj my mali k tomu pridávať a riešiť s deťmi takéto obsahy...

Gabika: Hlavný rozdiel je v tom, že súčasná doba sa nedá porovnať s tou

Nepamätáme si, že by rodičia s nami takéto otázky riešili.

predtým, čo sa týka množstva informácií a prístupu k médiám. Deti sú už od útleho veku pred televízorom, počítačom či mobilmi. V reklamách medzi rozprávkami aj počas dňa idú také obrazy, že sa až čudujem, ako je to možné.

Deti ešte nemajú vyvinuté procesy rozhodovania a filtrovania informácií, aby si o tom vedeli urobiť správny názor. Preto sú dôležití rodičia, aby ich sprevádzali.

Dnes sa kladie oveľa väčší dôraz na sprevádzajúci prístup rodičov, v porovnaní s tým, ako to bolo, keď sme my boli deti. Rodičia by mali byť viac formovaní, aby dokázali všetky informácie vysvetliť a aj ich triediť.

Ján: Táto doba je presexualizovaná, či chceme, alebo nie. Úlohou nás kresťanov by však malo byť správnym spôsobom na túto skutočnosť zareagovať. Doba sa rýchlo mení, výzvam, ktorým dnes čelia pubertiaci, budú o pár rokov čeliť oveľa mladšie deti a asi aj vo väčšej miere.

Rodina by sa preto skôr mala učiť správne reagovať a nie zatvárať dvere pred istými témami. My sme ako keby veľa ráz nevšímaví a nevnímame dôležitosť podania odpovede na otázky, ktoré dnešný svet tak lacno a ľahko dáva von. Správne je, aby kresťania našli priestor na tieto témy vo formácii práve preto, aby sexualite dali hodnotu a ukázali jej pravý zmysel.

My kresťania máme formáciu náboženskú, poznáme katechizmus, vieme, čo je hriech a čo nie je hriech. Často nám však chýba ľudská formácia po psychologickú a emocionálnu stránku. Nechýba v našich spoločnostiach práve tento rozmer?

Gabriela: Súhlasím. A to nielen u nás kresťanov, ale všeobecne chýba osobnostná formácia detí a dospievajúcich. V škole sa zvyšuje množstvo povinností a nárokov, ktoré sú na deti kladené, pri množstve rôznych krúžkov a minime voľného času sú deti vystavené tlakom z viacerých strán. Veľa ráz sa však zabúda na základné veci, na schopnosť poznania svojho vlastného

prežívania, pomenovania svojich emócií a na osobnostnú zrelosť. Mnohí ľudia sú osobnostne zakrpatení, lebo sa na to nekladie dôraz.

Ján: Zrejme je, že tento rozmer nám uniká pomedzi prsty. Rastieme v digitalizácii, vieme si veci zjednodušať, ale unikajú nám témy, ktoré sú základné pre vzťahy, pre duševnú zrelosť.

Preto sa nám dnes aj kresťanské manželstvá rozpadajú a nenapĺňajú svoju funkciu. Preto dnes zápasíme o rodinu, lebo nám chýba ľudský základ a dôsledky si všimneme až neskoro.

Gabika: Chýba nám kontakt samých so sebou. Vzťah k samému sebe sa veľmi málo rozvíja. V rámci bežného života máme pramálo momentov, kedy by sme si uvedomili dôležitosť práce na sebe samých. Príležitosti na to však prichádzajú pomerne často – rôzne krízy, neúspechy, sklamania...

Mnoho ráz chýba sprevádzanie mladých, teda vzťahová osoba, ktorá by deťom a mladým pomohla pochopiť zmysel a dôležitosť toho, čo prežívajú. My sa stretávame pri práci s mladými ľuďmi s tým, že často nerozumejú samým sebe.

V spoločnostiach vládne často pocít, že táto ľudská formácia sa vylučuje s tou kresťanskou. Akoby sme mali pocítiť, že ak máme teologické poznanie, psychológiu a sexuálnu výchovu už nepotrebujeme...

Gabika: To je, ako by sme povedali, že ak mám všetko dobre v duchovnom živote, tak nedostanem žiadnu chorobu... čo sa, samozrejme, nedeje (smiech). Do istej miery platí, že ak má človek duchovné zázemie a dobrý vzťah s Bohom, tak veľa vecí má vyriešených, ale nie všetky.

Ján: Nadprirodzené veci majú základ v tých prirodzených. Musím mať tie prirodzené v poriadku, aby mohli fungovať aj tie nadprirodzené. Mali by sme sa samých seba pýtať, či funguje u nás medzi týmito dvoma rovinami vzájomnosť, či sa navzájom ovplyvňujú.

Či sme sa neuzavreli do nejakej duchovnej škatule, alebo či to, čo duchovne žijem, naozaj ovplyvňuje aj môj prirodzený život. Táto doba nás volá k tomu, aby sme si urobili skúšku správnosti, ako nám to funguje.

Keď sa pri svojej práci stretávate s deťmi či tínedžermi, vnímate, že sú informovanejší v oblasti sexuality, ako sme boli my?

Gabika: Určite majú väčší prístup k informáciám, ale či sú reálne informovanejší, ťažko povedať. Technicky vedia toho veľa, často sa o tom rozprávajú, používajú frázy, ktoré počujú v médiách, bez toho, aby tomu rozumeli. No chýba tomu hĺbka a pravdivé porozumenie.

Ján: Sexualita je vo väčšej miere súčasťou ich sveta v porovnaní s tým, ako to bolo v čase našej puberty. Je to ako v tej hre pošta, kde na začiatku niekto povie slovo a na konci posledný povie skomoleninu. Otázka je teda, či k nim odpoveď došla naozaj v pravde. Informácia prichádza preto, aby pochopili. To, čo dnes vedia, im však iba vytvára otázky, a ostávajú na povrchu.

Rodičia, ktorí aj o sexualite začnú s deťmi hovoriť, to reálne začnú riešiť až v puberte. My ako vydavateľstvo prinášame knihu pre rodičov tých najmenších detí a myslíme si, že s deťmi je potrebné začať už oveľa skôr, v ranom detstve, pretože k informáciám sa môžu dostať už aj v škôlke či v prvých ročníkoch školy. Čo si o tom myslíte?

Gabika: Určite je potrebné o tom hovoriť skôr ako v puberte. Nedá sa však všeobecne povedať, že ktorý vek je paušálne vhodný pre všetky deti. Každý rodič si pozná svoje dieťa a práve on by mal najlepšie vnímať, kedy je jeho dieťa pripravené a vnímavé na to, aby prijalo takéto informácie. S ohľadom na vek je potrebné to dávkovať. Od malička by však malo vnímať, že je to prirodzená súčasť života, o ktorej nie je hanba hovoriť. Aby sa neskôr nebálo spýtať na čokoľvek.

Ján: Podľa môjho názoru je potrebné začať viesť dialóg predovšetkým najprv s rodičmi, aby si uvedomili, že je dôležité o tom s deťmi hovoriť skôr ako v puberte.

Ponúknuť pomôcky, ako tieto témy správne odkomunikovať. Mnoho ráz si rodičia povedia, že tieto veci sú samozrejmé. Nielen sexualita, ale aj afektivita, prejavovanie si citov, rozdiel medzi vnímaním a prežívaním chlapcov a dievčat. Tento rozmer sa má stať súčasťou výchovy a rodičia by to mali prijať. Rodičia to riešia v puberte, lebo vtedy im dôjde, že už sa môže niečo stať, kontrolujú svoje deti.

Sú rodiny, ktoré obchádzajú vysvetľovanie javov z oblasti sexuality, ktoré sú v rozpore s kresťanským učením. Témy ako pornografia, antikoncepcia, homosexualita, potraty radšej ani nevysvetľujú... K čomu môže takýto prístup viesť?

Gabika: Je to chyba. Stretávame sa s tým už bežne, obchádzať tieto témy je útek od reality. Deti by mali mať jasno, čo tieto veci znamenajú.

Ján: Mám skupinku tínedžerov a oni sami prišli s otázkami, na ktoré chcú poznať odpovede. Oni už majú potrebné informácie, ale chcú sa o týchto témach rozprávať, utvárať si na ne názor. Chcú ako kresťania poznať, ako

majú reagovať, keď ich s tým ostatní spolužiaci konfrontujú. Nechcú však dostať naučené odpovede, že takto to vidí Cirkev a koniec. Chcú to mať v sebe ujasnené, ako by zareagovali, keby sa stretli s takouto ponukou. V bezpečnom prostredí rodiny by žiadna téma nemala byť tabu, dieťa by nemalo mať strach pýtať sa, položiť akúkoľvek otázku.

Častý argument liberálnej sexuálnej výchovy je, že by to nemalo byť iba na rodičoch, lebo máme mnohé sociálne slabšie rodiny, kde sa deti naozaj nemôžu pýtať svojich rodičov a samotná výchova tam zlyháva. Aký je váš názor na inštitucionálnu sexuálnu výchovu, či už na školách, alebo vo farnostiach a spoločenstvách?

Gabika: Každé dieťa by malo o týchto témach komunikovať v bezpečnom prostredí. Teda niekde, kde nie je ohrozené výsmechom, alebo zraňujúcimi poznámkami. Do určitej miery je dôležité o sexualite rozprávať aj v rámci inštitúcií. Samozrejme, so súhlasom rodičov, aby mali prehľad o obsahovej stránke takýchto prednášok a rozpravov.

Ján: Nielen so súhlasom, ale aj so vzájomnou informovanosťou. Inštitúcia nemá pomáhať len k informovanosti detí, ale má podporovať rodinné pros-

Rodina by sa preto skôr mala učiť správne reagovať a nie zatvárať dvere pred istými témami.

tredie v komunikácii o týchto témach. Škola by nemala diktovať, je to takto a takto, ale má viesť k dialógu. Dieťa samo má prichádzať na odpovede a má tak objavovať samo seba, kto vlastne je. A práve na to potrebuje bezpečné prostredie.

Vy ste absolvovali školu UpToMe, ktorá formuje vychovávateľov pre oblasť výchovy k sexualite a afektívite, ktorú pripravujú odborníci z Talianska, medzi nimi aj autor knihy *Láske sa treba učiť* psychológ Ezio Aceti. Jeho prístup spočíva v tom, aby sa spájala ľudská, psychologická i duchovná stránka človeka v pohľade na sexualitu. Vaše povolanie kňaza a psychologičky sú dobrou bázou, aby ste pomohli propagácii tohto prístupu aj v slovenských spoločnostiach...

Gabika: My sme boli prístupom školy UpToMe veľmi oslovení. Motivovala nás k tomu, že by sme radi tomu venovali svoj čas. Táto metóda spočíva v tom, že ako dospelí nemáme mať pripravené odpovede na všetky otázky. Ide o to, aby sme povzbudzovali deti a mladých, aby sa sami zamýšľali nad týmito témami, aby sami s pomocou nás dospelých hľadali odpovede na svoje otázky. Učíme tak deti plávať v mori problémov, ktoré ich aktuálne obklopujú.

Ján: Názov kurzu znamená v preklade *Závisí to odo mňa/Je to na mne*. Oslovilo ma, že konečne vzniklo niečo, čo pomáha otvárať otázky sexualitu v cirkevnom prostredí. Je to presný koncept vytvorený top odborníkmi a posúva sexuálnu výchovu do roviny, že je veľmi dôležitá. Materiály pre lektorov sú rozpracované na výbornej úrovni, riešia človeka celistvo, ako komplex hodnôt, ktoré robia zo sexualitu dar.

V podobnom duchu ide aj séria kníh pre rodičov a deti *Láske sa treba učiť*, ktoré majú slúžiť ako pomôcka na dialóg v rodinách. Vy ste prvý diel pre najmenšie deti už čítali. Kniha komunikuje dosť otvorene o vzniku života aj pôrode. Pohoršilo vás to?

Ján: Keďže školu UpToMe viedli autori tejto knihy, talianski psychológovia, poznali sme ich nastavenie a širšie myšlienkové i odborné východiská. Na základe toho sa nám zdá ako dobre pripravená, pretože otvára tému potrebným spôsobom pre túto dobu.

Táto kniha dáva komplexný pohľad na sexualitu ako na dar Boha pre človeka. Uvedomujem si však, že niektoré ilustrácie či obsahy by mohli rodičov vyrušiť a vyvolať v nich otázky, či to nie je príliš alebo priskoro na daný vek. Z môjho pohľadu však prichádza doba, keď je dôležitejšie podať dieťaťu komplexný pohľad v úprimnosti a bezpečí vzťahu, hoc v ranom veku, ako neskôr čeliť možným skresleným a neúplným interpretáciám, ktoré si deti môžu doniesť zo škôlky alebo školy. Mnohým rodičom sa o týchto témach ťažko rozpráva otvorene aj z dôvodu toho, že sa mnoho ráz nemajú o čo oprieť. Z tohto pohľadu môže byť táto kniha dobrou pomôckou, po ktorej by rodičia s konzervatívnymi hodnotami mohli siahnúť.

Gabika: Na knihe sa mi páči, že prezentuje rovnakú dôležitosť telesného vývinu, ako aj psychologického a spoločne ich potom spája do kapitoly o rodičovstve, kde sa obe tieto oblasti spájajú a naplňujú svoj zámer. Keďže nie je u nás veľmi zaužívané používať v takom útlom veku u detí presné pomenovania pohlavných orgánov či používať obrázky rodičov ležiacich v posteli, môže byť práve táto oblasť knihy pohoršujúca.

No z môjho pohľadu, keď si predstavím, čo všetko môžu deti bežne vidieť v takzvaných rodinných filmoch či reklamách, sa mi to nezdá ako prehnané, naopak, prostredníctvom detskej ilustrácie a jednoduchého popisu je to vhodná forma vysvetlenia telesného prežívania lásky medzi rodičmi. Nutné je však dodať, že kniha nie je povinnou literatúrou, ale len vhodnou a užitočnou pomôckou pre rodičov. A tiež je potrebné vnímať individuálny vývin každého dieťaťa – teda pre niektoré je kniha vhodná v štyroch rokoch, pre iné až v siedmich. Nemalo by to prinášať diskomfort, ale skôr otvárať možnosti.

Máme spätnú väzbu od niektorých čitateľov, že im v knihe chýbal explicitný kresťanský rozmer. Kniha je vraj konzervatívna svojím obsahom, ale nie je náboženská... Prekáža vám to?

Gabika: Myslím si, že niekedy sa až veľmi držíme práve toho explicitného kresťanského rozmeru, ktorý nájdeme vo Svätom písme či v katechizme, aj keď nechcem uberať na jeho dôležitosť. Často nám však uniká, že Božia prítomnosť presahuje naše naučené „poučky“ a môžeme ju spoznávať vo všetkých oblastiach nášho života, a myslím, že práve v oblasti sexualitu možno o to viac vnímať krásu Božieho plánu s naším životom.

Mne osobne sa práve toto na knihe páči, že ju možno ponúknuť rovnako neveriacim ako veriacim, že je v tejto oblasti univerzálna, ale aj napriek tomu podáva dôležité skutočnosti prijateľnou formou a detsky čistým spôsobom.

Ján: Súhlasím, vôbec mi to neprekáža, práve naopak. To, čo tu nie je výslovné vyjadrené, spomínaný kresťanský rozmer, je príležitosťou pre rodiča odovzdať svojim deťom posolstvo kresťanského života skrze vlastný príklad viery, ktorá sa prejavuje skutočne vo všetkých oblastiach života človeka.

Ján Fedorišín je ženatým gréckokatolíckym kňazom, ktorý momentálne pôsobí ako duchovný správca vysockoškolskej a stredoškolskej mládeže v Košiciach. Zároveň je výpomocným duchovným farnosťou Košice-Ľahanovce.

Jeho manželka Gabriela Fedorišínová pracuje ako psychologička v Centre pre deti a rodiny, kde sa venuje rodinám s výchovnými problémami a pomoci a podpore deťom, rodičom či náhradným rodičom pri zvládaní záťažových situácií spojených s adaptáciou či dospievaním.

Letná novinka v našom vydavateľstve

Rozveseľte seba i blízkych!

hodnotné
knihy

Objednávajte vo vašom obľúbenom e-shope za 13,00 €.

www.obchod.nm.sk

Podujatia pre rodičov, pedagógov a vychovávateľov

Ako na sexuálnu výchovu? Je to na nás!

Otvárame tému, ktorá je na Slovensku stále tabuizovaná,
no zároveň je veľmi dôležitá pre zdravú výchovu detí a mladých.

Bratislava 19/9/2020

Košice 20/9/2020

Ezio Aceti

Taliansky psychológ, psychoterapeut
a pedagóg. Je autorom početných
publikácií v mnohých jazykoch. Autor knihy
Láske sa treba učiť.

Stefania Caglianiová

Talianska psychologička, konzultantka
a pedagogička. Venuje sa edukácii detí
a rodičov ako koordinátorka Centier pre
detský vek. Autorka knihy *Láske sa treba učiť.*

Slávka Karkošková

Dlhoročne sa venuje činnosti
v oblasti problematiky sexuálneho
zneužívania detí (CSA). Je členkou
Komisie KBS pre prípady sexuál-
neho zneužívania maloletých.

Jozef Hegglin

Kňaz, absolvent kurzu na CISHS
(Christian Institute for the Studies
of Human Sexuality) v Chicagu.
Aktuálne pôsobí v „Dome Srdca
Ježišovho“ v Nitre.

Lívia Halmkan

Venuje sa projektu *Tlakový hmiac*,
kde rieši diskusie na stredných
školách na témy ako manželstvo,
vplyv pornografie na intimitu, ale
aj hodnota ľudského života.

laskesatrebaucit.nm.sk/konferencia